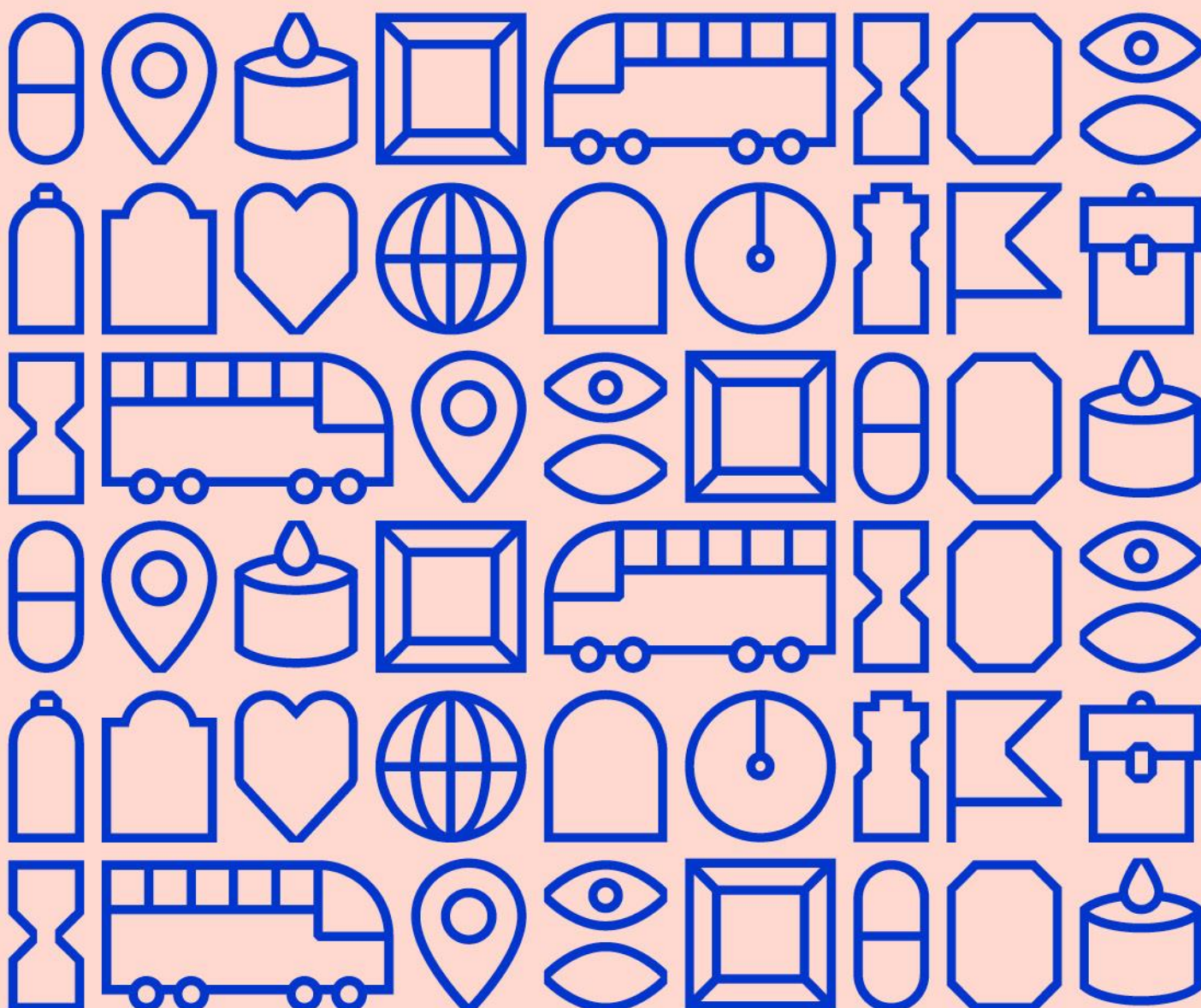

Kossuth tér

20. SZÁZAD

Kossuth tér

20. SZÁZAD

„Jöjj el, lásd meg, éld át!”

BUDAPEST, 2024

Tartalom

1) BEVEZETŐ.....	4
2) ELŐKÉSZÍTŐ ÓRAVÁZLAT	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
3) HELYSZÍNI FELADATOK.....	20
a. <i>Nyomkeresés</i>	22
b. <i>Képes krónika</i>	27
c. <i>Helyszíni kvíz / Tudáspróba</i>	30
d. <i>Múzeumpedagógia</i>	36
4) TANÓRAI UTÓFELDOLGOZÁS.....	39
5) FORRÁSJEGYZÉK	43

1) BEVEZETŐ

Mit kell tudni a programról?

A Nemzeti Emlékezetpedagógiai Program (NEP) azért jött létre, hogy lehetőséget nyújtson a köznevelésben tanuló diákok számára Magyarország nemzeti- és történelmi emlékhelyeinek megismerésére. Az egyes emlékhelyekre kidolgozott programok során a résztvevő osztályok előbb tanórai keretek között felkészülnek az adott emlékhely történetéből, majd egy napos látogatást tesznek az emlékhelyre. A látogatás során – a program részeként kidolgozott – helyben elvégezhető feladatok megoldásával (pl. nyomkeresés, képes krónika, stb.), élményt adó módon ismerik meg az adott emlékhely jelentőségét. A kirándulás után, ismét tanórai keretek között tudják elkészített projektfeladataikat bemutatni, illetve az emlékhely témájában készített, érettségi típusú feladatok megoldásával megszerzett tudásuk is ellenőrizhető. Az egyes emlékhelyekhez készített programcsomagok jól illeszkednek az iskolai tantervi követelményekhez, így kiválóan alkalmasak a törzsanyag kiegészítésére, elmélyítésére, mélységelvű témafeldolgozásra.

A program részei, lebonyolítása

1. **Előzetes felkészülés (1-2 tanóra):** a NEP oldaláról letölthetők az előzetes felkészülés anyagai: a felkészítő óra óraterve, valamint a hozzá mellékelte ppt. Ezt a történelemtanár kollégák maguk tudják megtartani tanórai keretek között. Miután feldolgozták a szakmai-tartalmi kérdéseket, érdemes a helyszínen elvégzendő feladatokat is átbeszélni, valamint megalakítani a leendő csoportokat.
2. **Látogatás az emlékhelyen (1 napos kirándulás):** amennyiben egy múzeum vagy más intézmény működteti az emlékhelyet, úgy szükséges előtte egyeztetni az intézménnyel. A programban résztvevő helyszínek már ismerik a NEP-ot, így szükség esetén tudnak segíteni. A megérkezés után **az első feladat a „nyomkeresés”** melynek során a diákok csoportosan, a program részeként megadott térképvázlat és a hozzá tartozó feladványok segítségével kutatják végig az emlékhelyet. **Második feladatként** célszerű a „képes krónikát” elkészíteni (párhuzamosan a nyomkereséssel) – ennek során a csoportokba szerveződött diákok az emlékhely előre megadott legfontosabb, legszebb részeit felkeresik és egy-egy kis videóban némi magyarázattal megörökítik. Később ezt egységes videóvá szerkesztik, melyet majd a látogatást követő tanórán tudnak bemutatni. Ezek után következhet a „tudáspróba”, mely egy klasszikus tesztelés kvíz. Ennek megoldása jól összegzi, illetve ismétli át az emlékhely fontos tudnivalóit. Az igazán lelkes csoportok negyedik részként **drámapedagógiai feladatot** is megoldhatnak, mely szintén azt a célt szolgálja, hogy minél inkább átélhető legyen az emlékhely története – a feladatot akár már a felkészítő órán ki lehet osztani, hogy minél jobban föl tudjanak rá készülni a csoportok. A program keretében megadott feladatok mellett természetesen igénybe lehet venni az adott emlékhely tárlatvezetését vagy múzeumpedagógiai foglalkozását, ugyanakkor mindez adott esetben már meghaladhatja az optimális 3-4 órás időkeretet.

3. **Utólagos feldolgozás (1-2 tanóra):** a látogatást követő történelemóra(ko)n az egyes csapatok be tudják mutatni a helyszínen fölvetett videóikból összevágott „képes krónikákat”, melyet a tanárkollégák és az osztály többi tagja is értékelhet. Ezek után pedig immár tantermi keretek között lehet megoldani az emlékhellyel kapcsolatos ismereteket és kompetenciákat elváró érettségi típusú feladatokat, mintegy a program zárásaként.

Intézménysmertető

A Kossuth tér a nemzet főtere. Nemcsak az Országház áll itt, de a 20. századi magyar történelem számtalan fontos eseménye kapcsolódik a helyszínhez, illetve a magyar történelem több jeles személyiségének és sorsfordító történésének állítottak itt emléket. Az emlékművek sorsa maga is történelem: felállításuk, elbontásuk, újraállítások sokat elárul az adott korról, annak történelemszemléletéről.

A Kossuth tér és az Országház egyedisége miatt az emlékezetpedagógiai csomag is némileg eltér a többi emlékhelynél megszokottól. Ez alkalommal elhagytuk a helyszíni drámajátékot és a mémkészítést, helyette az Országház saját múzeumpedagógiai foglalkozását ajánljuk, természetesen a Ház bejárásával együtt. Ehhez fel kell venni a kapcsolatot az Országház munkatársaival (email: muzeum@parlament.hu, telefon: 06-1-441-4109). Az előkészítő óravázlatot az Országház munkatársainak segítségével egy bővebb háttéranyaggal is kiegészítettük, ami nemcsak az előkészítő órán, de a feladatok (különösen a Képes krónika) megoldásánál is jól használható.

Amennyiben mégsem kerül sor múzeumpedagógiai foglalkozásra az Országházban, az utólagos tantermi feldolgozás keretén belül van lehetőség a drámajátékra, ezért azt ott, a kiegészítő, alternatív feladatok között helyeztük el.

A programcsomot leginkább a 8. évfolyam végén ajánlott, hiszen részben összegzi a 20. század magyar történelmét, részben pedig a törvényhozás intézményrendszerével foglalkozik.

2. Előkészítő óravázlat

Ajánlott korosztály és történelmi korszak: 8. évfolyam; *A modern magyar állam* vagy *A magyar megmaradás kérdései* kerettantervi témák

Ajánlott időtartam: előkészítés: 1-2 tanóra; feladatok a helyszínen: 3-5 óra; lezárás: 1 tanóra

Munkamódszer és segédanyag: tanári előadás ppt prezentációval; tanári ismétlő kérdések; helyszíni csoportos és egyéni feladatok; egyéni ellenőrző feladatok

Előkészítő óra

Tananyagvázlat	Tanári kérdések	Prezentáció
<p>A Kossuth tér a nemzet főtere</p> <ul style="list-style-type: none">• fontos középületek• történelmi események a téren emiatt <p>nemzeti emlékezet szobrai és emlékművei</p>		1. dia: a Kossuth tér ma
<p>A Kossuth tér születése</p> <ul style="list-style-type: none">• Tömő tér: szemétdögör, hajóki-kötő• kiegyezés után új középületek szükségesek <p>Agrárminisztérium (1886-87)</p> <ul style="list-style-type: none">• Bukovics Gyula tervezte, neoreneszánsz stílusú <p>azóta folyamatosan a minisztérium használja</p>	<p>Mikor volt a kiegyezés? Mi lett Magyarország politikai berendezkedése? Melyik a három hatalmi ág, és melyek a legfőbb magyar intézményei? Mit jelent az a kifejezés, hogy „agrár”?</p>	2. dia: Agrárminisztérium (korabeli fotó)
<p>Kúria (1893-96), a legfelső bíróság épülete</p> <ul style="list-style-type: none">• Hauszmann Alajos tervezte, eklektikus (neoreneszánsz és barokk) stílusú• tetején az Igazság géniusának szobra egy háromlovas kocsin (triga)• második világháború után múzeumok használták <p>legutóbb: Néprajzi Múzeum, jelenleg átépítés, hogy újra Kúria legyen</p>	<p>Mi a legfelső bíróság feladata? Mi jellemző a román, a gótikus, a reneszánsz és a barokk stílusra? Milyen más szobrok kezében van fáklya, illetve pálmaág?</p>	3. dia: Kúria (korabeli fotó)
<p>Országház (1885-1902)</p> <ul style="list-style-type: none">• legkorábbi terv, de legkésőbb készül el• pályázat: 1. hely• Steindl Imre tervezte, neogótikus stílusú (vagy eklektikus, mert barokk és reneszánsz is)	<p>Mi az országgyűlés feladata? Mely építészeti elemek gótikusak az épületen, és mi nem? Mit jelent a kétkamarás országgyűlés? Melyik volt a magyar országgyűlés két kamarája?</p>	<p>4. dia: az Országház építése (korabeli fotó), a szabadtéri kőfaragó műhely</p> <p>5. dia: az Országház a Duna felől ma</p>

Tananyagvázlat	Tanári kérdések	Prezentáció
<ul style="list-style-type: none">• az építéskor törekedtek a hazai építőanyagot használatára• távfűtés: kazánház a Balassi Bálint utcában• két szárny: képviselőházi és főrendiházi üléstermek• középen Kupolacsarnok• Delegációs terem: közös ügyek tárgyalása• díszlépcső• könyvtár is található az épületben a kezdetektől fogva• koronázási jelvények (Szent Korona, jogar, koronázási kard, országalma, palást) ma a Kupolacsarnokban (kivéve a palást: Nemzeti Múzeum) <p>Szent Korona: a magyar államiság jelképe</p>	<p>Melyek voltak az Osztrák-Magyar Monarchia közös ügyei? Melyek a magyar koronázási jelvények? Mit fejez ki a Szent Korona?</p>	<p>6. dia: az Ország-ház alaprajza és fontosabb helyiségei</p> <p>7. dia: a koronázási jelvények a Kupolacsarnokban</p>
<p>Történelem a Kossuth téren</p> <ul style="list-style-type: none">• 1867 kiegyezés: létrejön az Osztrák-Magyar Monarchia, benne az alkotmányos Magyarországgal• 1914-18 első világháború: az OMM elveszíti• 1918 forradalom: (nép)köztársaság Károlyi Mihály vezetésével• 1919 Magyarországi Tanácsköztársaság: kommunista diktatúra• 1919-1920 ellenforradalom: Horthy Miklós kormányzó• 1920 Trianon: a történelmi Magyarország feldarabolása• 1939-45 második világháború: Magyarország a vesztes oldalon• 1944-45 holokauszt: a magyar zsidóság elpusztítása	<p>Mi történt 1867-ben? Mit jelent a dualizmus? Mi történt 1914-18 között? Mi történt Magyarországgal? Mi történt 1918-ban? Ki volt a forradalom vezetője? Mi történt 1919-ben? Milyen céljai voltak a kommunistáknak? Mi történt a Tanácsköztársaság bukása után? Ki lett az ország vezetője? Mi történt 1939-45 között? Mi történt Magyarországgal? Milyen borzalmak történtek 1944-45-ben? Hogy nevezük ezt idegen szóval? Mi történt 1948/49-re? Miért történhetett ez meg? Ki volt a diktatúra vezetője?</p>	<p>8. dia: időszalag a 20. század fontos magyar vonatkozású eseményeivel (kis ikonokkal)</p>

Tananyagvázlat	Tanári kérdések	Prezentáció
<ul style="list-style-type: none">• 1948/49 kommunista diktatúra: a szovjet megszállás következménye, Rákosi Mátyás vezetésével• 1956 forradalom: Nagy Imre miniszterelnök, utána Kádár János diktatúrája 1989 rendszerváltoztatás: köztársaság kikiáltása	Mi történt 1956-ban? Ki volt a miniszterelnök? Miért bukkott el a forradalom? Ki lett a diktatúra új vezetője? Mi történt 1989-ben? Milyen politikai és gazdasági változásokkal járt ez?	
Merénylet Tisza István ellen (1918. október 16.) <ul style="list-style-type: none">• miniszterelnök, sokan őt tartják felelősnek a világháborúért, pedig ellenezte a belépést, majd lemondott• négy merényletkísérlet ellene, ez a harmadik kommunista összeesküvő (Lékai János) próbálja lelőni sikertelenül	Milyen híres merénylettel kezdődött az első világháború?	9. dia: Tisza István (Benczúr Gyula korabeli festménye)
A (nép)köztársaság kikiáltása (1918. november 16.) <ul style="list-style-type: none">• őszirózsás forradalom (1918. október 31.), Károlyi Mihály lesz a miniszterelnök IV. Károly király lemond, a (nép)köztársaság kikiáltása	Milyen megoldatlan problémák voltak Magyarországon a dualizmus korában? (választójog, földkérdés, nemzeti kérdés)	10. dia: a népköztársaság kikiáltása az Országház lépcsőjén (korabeli fotó), középen Károlyi Mihály
A Tanácsköztársaság kikiáltása (1919. március 21.) <ul style="list-style-type: none">• a szomszéd államok megszállják Magyarország nagy részét Károlyi lemond, kommunista hatalomátvétel	Milyen rendszert akartak kiépíteni a kommunisták?	11. dia: a Tanácsköztársaság kikiáltása az Országház lépcsőjén (korabeli fotó), középen Kun Béla
Horthy bevonulása (1919. november 16.) <ul style="list-style-type: none">• a Tanácsköztársaság összeomlik, a vezetők elmenekülnek• Horthy Miklós Nemzeti Hadsereege bevonul Budapestre	Mi lett Magyarország államformája az ellenforradalommal? Milyen tisztséget viselt Horthy?	12. dia: Horthy megérkezése az Országházba (korabeli fotó), a kép nem a budapesti bevonuláskor ké-

Tananyagvázlat	Tanári kérdések	Prezentáció
szándékosan a (nép)köztársaság kikiáltásának évfordulóján, jelezve, hogy ellenforradalom történik		szült, hanem a kormányzóvá választásakor (1920. március 1.)
A Kossuth-híd (1946-60) <ul style="list-style-type: none">• Budapest ostromakor elpusztul az összes Duna-híd (a visszavonuló németek felrobbantják)• az újjáépítésig ideiglenes híd kell: Kossuth-híd• az újjáépítést a kommunisták igyekeznek saját sikerként elkönyvelni 1960-ban lebontják	Mi történt Budapesten a második világháborúban? Kiket támogatnak a szovjet megszállók?	13. dia: a Kossuth híd (1951-es fotó)
Sortűz a Kossuth téren (1956. október 25.) <ul style="list-style-type: none">• 1956. október 23-án kitört a forradalom• Nagy Imrét kinevezik miniszterelnöknek, de ekkor még nem ismeri el a forradalmat• tüntetés az Országház előtt, a katonák tüzet nyitnak a forradalom legvéresebb eseménye	Hogyan tört ki a forradalom? Ki volt Nagy Imre?	14. dia: tüntetés a Kossuth téren a sortűz előtt (korabeli fotó), szovjet tank és katonák
A köztársaság kikiáltása (1989. október 23.) <ul style="list-style-type: none">• az MSZMP és az ellenzék a Nemzeti Kerekasztal keretében tárgyal• megegyezés a demokrácia helyreállításáról a harmadik köztársaság kikiáltása: az 1956-os forradalom évfordulóján	Mi volt a Kádár-rendszer hivatalos álláspontja 1956-ról? Hogyan zajlott a magyar rendszerváltoztatás? Hányszor kiáltották ki Magyarországon a köztársaságot?	15. dia: a köztársaság kikiáltása (korabeli fotó), Szűrös Mátyás a zászlós erkélyről fog beszélni
Nemzeti emlékezet a Kossuth téren	Kiknek állítunk köztéri szobrot?	16. dia: Andrássy Gyula szobra ma

Tananyagvázlat	Tanári kérdések	Prezentáció
<ul style="list-style-type: none">szobrok és emlékművek tükrözik, hogy az egyes korok mit tartottak fontosnak A dualizmus kora Andrássy Gyula szobra (1906) <ul style="list-style-type: none">a kiegyezés utáni első miniszterelnök: Ferenc József koronázásaközös külügyminiszter: a berlini kongresszus a szobor avatásán Ferenc József is jelen van	Személyeken kívül miről szólhatnak emlékművek? Ki volt Ferenc József?	
A Horthy-korszak Kossuth-szoborcsoport (1927) <ul style="list-style-type: none">a Batthyány-kormány tagjai, de Kossuth a főalakhátról a szabadságharcban résztvevők csoportjaekkor lesz Kossuth tér az Országház térből a független magyar állam jelképei	Ki volt Kossuth Lajos? Ki volt Batthyány Lajos? Kiket tudtok még felsorolni az első felelős magyar kormányból?	17. dia: a Kossuth-szoborcsoport középső része előlről ma (balra Eötvös és Széchenyi, jobbra Batthyány és Szemere)
Rákóczi Ferenc szobra (1937) <ul style="list-style-type: none">halálának 200. évfordulójára tervezték (1935)az egyetlen szobor a téren, ami elkészülte óta a helyén van a magyar függetlenség jelképe	Ki volt Rákóczi Ferenc?	18. dia: Rákóczi Ferenc szobra ma, a felirat Rákóczi kiáltványának kezdete: Ismét felszakadtak a híres magyar nemzet sebei... (a talpazat túlodalán Rákóczi jelmondata: Istennel a hatáért és a szabadságért)
Tisza István szobra (1934) <ul style="list-style-type: none">a történelmi Magyarország utolsó jelentős miniszterelnöke	Ki volt Tisza István? Ki lehet az oroszlan, és miért kígyó marja meg?	19. dia: Tisza István szobra ma a nemzet vártanúinak emlékműve ma

Tananyagvázlat	Tanári kérdések	Prezentáció
<ul style="list-style-type: none">mellékalakok: „Magyar bőség” (valójában arató parasztcsalád), illetve a „Búcsúzó katona”a történelmi Magyarország bukásának jelképe: a szobor tetején kígyó marta oroszlán A nemzet vértanúinak emlékműve (1934) <ul style="list-style-type: none">a Tanácsköztársaság áldozatainak emlékműve, de a szoborra vésve 1918-19tetején koporsó, elől Hungária (Magyarország megszemélyesítése), hátul egy sárkányt legyőző férfi Nagyatádi Szabó István szobra (1932) <ul style="list-style-type: none">földművelésügyi miniszter, aki földreformot hajtott végre a domborművön Bethlen István miniszterelnökkel fog kezét	Mit vagy kiket jelképezhet a sárkány?	Nagyatádi Szabó István szobra ma
A kommunista diktatúra <ul style="list-style-type: none">a régi rendszer politikusainak szobrait eltávolítjákAndrássy és Tisza szobrát beolvasztják, Nagyatádié raktárba kerül a Tanácsköztársaság pozitív előképpé válik, ezért a nemzet vértanúinak emlékművét lerombolják	Miért döntenek le egy szobrot?	20. dia: Andrássy, Tisza, a vértanúk és Nagyatádi szobrai áthúzva
Károlyi Mihály szobra (1975) <ul style="list-style-type: none">a forradalom vezetőjeként példaképnek számít József Attila szobra (1980) baloldali gondolkodású, a munkások nyomoráról is író költő példaképnek számít	Ki volt Károlyi Mihály?	21. dia: Károlyi Mihály szobra 2012-ben még a Kossuth téren József Attila szobra 2007-ben még az Andrássy-szobor helyén
Új Kossuth-szoborcsoport (1952)	Miben különbözik a két Kossuth-szoborcsoport?	22. dia: az új Kossuth-szoborcsoport

Tananyagvázlat	Tanári kérdések	Prezentáció
<ul style="list-style-type: none">• az eredeti szoborcsoportot túl búskomornak ítélték, ezért Dombóvárra szállították az új szoborcsoport forradalmibb		2009-ben még a Kossuth téren
<p>A rendszerváltoztatás óta</p> <ul style="list-style-type: none">• addig emlékművet nem kapott sorsfordulók, tragédiák megörökítése: Trianon, holokauszt, 1956• cél: a tér helyreállítása a diktatúra előtti állapotába (Steindl Imre program) <p>Az 1956-os sortűz áldozatainak jelképes sírja (1991) és emlékműve (2001)</p> <ul style="list-style-type: none">• a sír eredetileg a téren volt, 2014-ben áthelyezték egy új emlékhely részeként egy volt szellőző alagútba• az Agrárminisztérium falán a golyók jelképes nyomai láthatók <p>Nagy Imre szobra (1996) a Vértanúk terén állították fel (az egykori nemzeti vértanúk emlékművéről van elnevezve)</p>	Mi történt 1956-ban a Kossuth téren?	23. dia: a sortűz áldozatainak jelképes sírja 2006-ban még a Rákóczi-szobor mellett a sortűz áldozatainak emlékműve az Agrárminisztérium falán ma Nagy Imre szobra ma a Jászai Mari téren
<p>A holokauszt áldozatainak emlékműve (2005) a nyilasok által a Dunába lőtt zsidókra emlékeztet</p>	Hova hurcolták a magyar zsidók nagy részét? Kik voltak a nyilasok?	24. dia: a holokauszt áldozatainak emlékműve ma
<p>Az Összetartozás emlékhelye (2020)</p> <ul style="list-style-type: none">• a trianoni békediktátum 100. évfordulójára készült el• a lejtő falán az 1913-as Magyarország összes településének neve látható <p>a végén meghasadt gránittömb jelképezi a feldarabolt országot, közepén örökláng ég</p>	Mit tartalmazott a trianoni békediktátum?	25. dia: az Összetartozás emlékhelye ma

Tananyagvázlat	Tanári kérdések	Prezentáció
<p>Visszacserélt emlékművek</p> <ul style="list-style-type: none">• Károlyi Mihály szobrát 2012-ben Siófokra szállították, helyére 2014-ben újraállították Tisza István szobrát <p>Nagy Imre szobrát 2018-ban a Jászai Mari térre vitték át, helyére 2019-ben újraállították a nemzeti vértanúk emlékművét</p>		<p>26. dia: Károlyi-szobor áthúzva, helyette Tisza-szobor, Nagy Imre-szobor áthúzva helyett nemzeti vértanúk emlékműve</p>
<p>Újraállított emlékművek</p> <ul style="list-style-type: none">• az új Kossuth-szoborcsoportot 2011-ben elvitték az Orczy kertbe, 2015-ben pedig újraállították a régit (az eredeti ma is Dombóváron van) <p>újraállították Andrassy Gyula (2015) és Nagyatádi Szabó István szobrát is (1990)</p>		<p>27. dia: új Kossuth-szoborcsoport áthúzva, helyette a régi. Andrassy és Nagyatádi szobra újra</p>
<p>Feladatok a Kossuth téren</p> <p>Nyomkeresés</p> <ul style="list-style-type: none">• csoportokat kell alakítani• a csoportok a Kossuth téren egy térkép segítségével megkeresik az emlékműveket, és párosítják őket meghatározásokkal <p>Képes krónika (kisfilmkészítés)</p> <ul style="list-style-type: none">• a csoportok a téren a telefonjukkal filmfelvételeket készítenek a kiemelt helyszínekről és magukról• otthon ezt megvágják, zenét vágnak alá, feliratokat készítenek• a zárórán a kisfilmeket bemutatják• A) változat: minden csoport végigjárja az öt kiemelt helyszínt (Országház, Kúria, Agrárminisz-		<p>28. dia: a feladatok</p> <p>29. dia: a Kossuth tér ma záróképként</p>

Tananyagvázlat	Tanári kérdések	Prezentáció
<p>térium, Összetartozás emlékhelye, Tisza-szobor) és kisfilmjében az egész Kossuth teret bemutatja</p> <ul style="list-style-type: none">• B) változat: minden csoport csak egy helyszínt kap, és azt mutatja be részletesen• C) változat: ha nem tudnak kisfilmet készíteni, fotóznak, és abból prospektust állítanak össze• a csoportok a megadott helyszínekből előre készülnek, hogy tudják mit kell lefilmezni és milyen szöveget mondjanak <p>Tudáspróba a diákok egyénileg vagy csoportban kitöltenek egy feleletválasztós tesztet a tér nevezetességeiről</p>		

Bővebb háttéranyag:

A 19. század elejéig a mai Kossuth Lajos tér területe vizenyős, sáros pusztaság volt, amelynek határát északon egy temető, délen pedig a mai Szabadság tér helyén álló, II. József rendeletére felépített Újépület kaszárnyája jelentette. Idővel ez a terület egyre inkább gödörös szeméttelappé alakult át. Ennek egyik oka az volt, hogy az 1838. évi dunai árvíz következtében összedőlt épületek törmelékét többek között ide is szállították. Emellett a lipótvárosiak a háztartási szemetüket előszeretettel hordták a városszéli környékre. Az áldatlan állapot megszüntetésére Pest városa 1844 nyarán szánta rá magát, és megkezdte a terület feltöltési munkáit – egyesek szerint ezt követően született meg a köznyelvben a környék 1898-ig használatos elnevezése, a Tömő tér. 1880-ban az állandó országház felépítéséről rendelkező törvény a Tömő teret jelölte ki az új épület helyszínéül, és ezzel a környék fejlődése is teljesen új irányt vett. Az Országház elkészülését és az azt körülölelő tér kialakítását követően a terület az Országház tér elnevezést kapta, majd 1927-től, a Kossuth-szoborcsoport felavatásától kezdve a Kossuth Lajos tér nevet viseli.

A Kossuth tér első épülete a Bukovics Gyula által tervezett Földművelésügyi Minisztérium volt, amely 1887-től a mai napig a mezőgazdaságért felelős minisztérium székhelye. Ez volt Magyarországon az első olyan épület, amely minisztériumnak épült. A Földművelésügyi Minisztérium historizáló stílusú épületét eredetileg sokkal díszesebbre tervezték, de a kivitelezés során a költségek növekedése miatt számos díszítőelemet elhagytak. Az épületet, melyben ekkor még számos más hivatal és minisztérium is helyet kapott, 1887-ben adták át. Később többször átépítették. Az épület árkádsora alatt a magyar mezőgazdaság jeles egyéniségeinek szobra látható.

Az Igazságügyi Palotát (Kúria épületét) Hauszmann Alajos tervezte. Az építkezést 1893-ban kezdték meg, a zárókövet a millennium évében, 1896-ban I. Ferenc József magyar király jelenlétében helyezték el. Az épületben a Magyar Királyi Kúria, a Budapesti Királyi Ítéltábla, a Budapesti Főügyészség és a Koronaügyészség kapott helyet. A második világháborút követően, 1949-ben az épületben nyílt meg a Magyar Munkásmozgalmi Intézet. Az intézet első időszak kiállítását 1952. március 9-én nyitották meg „Rákosi Mátyás harcos élete” címmel, a nagy vezető 60. születésnapja tiszteletére. A helyszín kiválasztása szimbolikus volt: az illegális kommunista mozgalom tagjaként Rákosi a Horthy-korszakban három alkalommal állt itt bíróság előtt. Az épület nagyobb részét 1957 áprilisában a Magyar Nemzeti Galériának utalták ki, az Alkotmány utcai szárny pedig a Párttörténeti Intézeté lett. A Galéria 1972-1975 között felköltözött a várpalotába. Felszabaduló helyiségeit a Néprajzi Múzeum kapta meg. Beköltözésük 1973-ban kezdődött, és 2017-ben zárták be itt kapuikat, hogy megkezdjék a városligeti új épületbe való költözést. Az épületbe komoly felújítás után a tervek szerint – visszakapva eredeti funkcióját – a Kúria fog beköltözni.

Az Országház minden magyar ember számára különleges épület. Az építkezés időszakának nemzedéke számára a Ház a más, szerencsésebb sorsú népekkel való egyenrangúságot jelenítette meg: mi, magyarok is képesek vagyunk technikailag és művészileg ilyen kiemelkedő alkotás megvalósítására. A honfoglalás ezeréves évfordulójára készül ország Budapest modernizálásával, látványos épületek – köztük a régóta tervezett, az országgyűlésnek állandó helyszínt biztosító Országház – megépítésével és egy hatalmas kiállítással akarta emlékeztetessé tenni az 1896-os évet. Az építésről 1880-ban határoztak, a tervezésére 1882-ben hirdettek pályázatot. Az épület helyét a Duna mentén jelölték ki. A helyszínválasztás

során többek között az is fontos szempont lehetett, hogy az épület a Budavári Palota viszonylagos közelébe kerüljön, hiszen az Országházra annak ellenpontjaként tekintettek. A beérkezett tizenkilenc pályázat közül Steindl Imre neogótikus stílusú tervét választották ki, melyet a kivitelezés során az építésznek háromszor át kellett dolgoznia. A módosításoknak köszönhetően egy új szint került a tervekbe, kicsit magasabb és rövidebb lett az épület, tornyai tűhegyesekké váltak, s így „égre törőbb” mű valósult meg.

Az épületben különféle építészeti stílusok elemei és motívumai ötvöződnek: alaprajza barokk, a homlokzat díszítése a gótika világát idézi, a mennyezet díszítése pedig reneszánsz formajegyeket hordoz. Az Országház építetői úgy döntöttek, hogy az épületet nem csúfíthatják el a szomszédságában füstölő, szénport szóró kémények, ezért 1898-ban a mai Balassi Bálint utcában felépítettek egy kazán- és bérházat. A feladat megoldásával Steindl Imrét bízták meg, aki ezáltal megtervezte az Országház 150 méter hosszú, ma is működő, egyben Európa egyik első, legmodernebb gőz alapú távfűtési rendszerét. Amikor az épületet tervezték, a magyar törvényhozás kétkamarás volt. Az új épület északi szárnyában kapott helyet a főrendiházi, a déliben pedig a képviselőházi ülésterem. Mivel az Országház a millenniumi ünnepekre nem készült el teljesen, e jeles alkalomkor az épületnek csak a középső részét lehetett használatba venni: az országgyűlés két háza a kupolacsarnokban tartott együttes ülést. Erre az eseményre a Budavári Palotából átszállították a Szent Koronát is. A delegációs terem az Országház megépülésekor az Osztrák-Magyar Monarchia közös ügyeinek (hadügy, külügy és az ezekhez kapcsolódó pénzügy) tárgyalására szolgált. Többnyire évente egy néhány hetes ülészsakra használták. 1918-ban felbomlott az Osztrák-Magyar Monarchia, s ezzel a delegáció intézménye is a múlté lett. A terem elnevezése azonban azóta is megmaradt.

A díszlépcsőház az Országház szimmetriatengelyében helyezkedik el. Az építész, Steindl Imre ezt a monumentális teret kifejezetten a hatáskeltés érdekében, nagyszabású történelmi események díszletének tervezte, nem a hétköznapi közlekedés céljára. Ennek megfelelően az Országház főkapuja csak különleges alkalmakkor van nyitva, egyébként a kisebb bejáratokat használják. A ma a kupolacsarnokban őrzött Szent Korona a magyar koronázási jelvények legfontosabb tagja, hazánk történelmében és életében fontos szerepet tölt be, Magyarország alkotmányos állami folytonosságát és nemzeti egységét megtestesítő ereklye. Történelmi alkotmányunk közjogi erővel ruhazza fel: az államterület a Szent Korona birtoka, az állami javak annak javai, a Korona minden jog forrása, a hatalom gyakorlóinak annak nevében tevékenykednek. A magyar rendek kizárólag a Szent Koronával megkoronázott királyt ismerték el uralkodójuknak.

Gróf Tisza István a dualizmus kori Magyarország legjelentősebb miniszterelnökének, Tisza Kálmánnak volt a fia. Maga is kétszer volt miniszterelnök 1903–1905, illetve 1913–1917 között. Bár ő ellenezte a legtovább az első világháború kitörését jelentő hadüzenetet Szerbiának, mégis sokak szemében ő volt felelős a bekövetkező vérontásért. 1917-ben az országgyűlésben beismerte a háború elvesztését és lemondott. Összesen négy merényletet kíséreltek meg ellene, a negyedik halálos volt. 1912-ben egy ellenzéki képviselő, Kovács Gyula próbálta lelőni az ülésteremben. 1917-ben egy hölgy akarta lelőni, de Tisza lemondása miatt ő végül elállt a tervétől. Másodszor 1917-ben egy katonatiszt lőtt rá, de nem talált. Harmadszor 1918-ban egy fiatal kommunista próbálta megölni, de a fegyver nem sült el. Negyedszerre szintén 1918-ban három ismeretlen katona a lakásában agyonlőtte. Lékai János-

nak, a merénylőnek Korvin Ottó kommunista vezető adott pisztolyt, ezzel várákozott az Országház előtt. Mivel nem értett a fegyverekhez, az előre kibiztosított pisztolyt újra biztosította, így az nem sült el, amikor lőni próbált vele. A pisztolyt Tisza vagy mások szerint a sofőrje kicsavart a kezéből, a merénylőt pedig a rendőrség elfogta.

Az első világháború elhúzódása és a várható vereség miatt számos országban, így Magyarországon is forradalom tört ki. 1918. október 30-31-én zajlott az őszirózsás forradalom: parancsot megtagadó katonák megszállták Budapest fontosabb pontjait. IV. Károly király nevében József főherceg kinevezte gróf Károlyi Mihályt, az addig ellenzéki Függetlenségi Párt vezetőjét miniszterelnöknek. A király lemondott. November 16-án az Országgyűlés feloszlatta magát, Károlyi pedig a képviselők előtt, majd a téren összegyűlt tömeg előtt is bejelentette a népköztársaság kikiáltását. A tömeg nemzetiszínű és vörös zászlókat tartott.

A népköztársaság demokratikus kísérletéből a Magyarországi Tanácsköztársaság kommunista diktatúrája alakult ki. Ekkor az Országházban rendezték be a politikai rendőrség bázisát, és itt kaptak helyet vallatásaikhoz a hírhedt ötödik alosztály tagjai is. A Tanácsköztársaság azonban a belső elégedetlenség, és a külső, főleg román támadás miatt 1919. augusztus 1-én összeomlott. Budapestet előbb a román hadsereg szállta meg és rabolta ki. Majd miután a győztes nagyhatalmak kivonulásra szólították fel, Horthy Miklós ellenforradalmi nemzeti hadserege vonult be. A Parlament előtt Horthy beszédet mondott. A tömeg nemzetiszínű és fehér zászlókat tartott, az Országház falára hatalmas aranykeresztet erősítettek.

A második világháborúban, Budapest ostroma során az összes Duna-híd elpusztult: a visszavonuló német és magyar csapatok felrobbantották. A háború végével az egyik legfontosabb feladat az újjáépítés, azon belül a közlekedés helyreállítása volt. A gazdasági mellett ennek politikai jelentősége is volt. A szovjetek által támogatott Kommunista Párt igyekezett az újjáépítéssel népszerűsége szert tenni, bizonyítani az állami tervezés felsőbbrendűségét és hatékonyságát. Mivel a korábbi hidak újjáépítése bonyolultabb volt, először egy ideiglenes híd építését határozták el. Ennek helyszíné lett a Kossuth tér, így magát a hidat is Kossuth-hídnak nevezték el. A többi híd helyreállításával lebontották. A híd avatásán Tildy Zoltán kispárti miniszterelnök mellett Gerő Ernő kommunista közlekedési miniszter is beszélt, valamint egy hídepítőmunkás.

1956-ban a kommunista diktatúra és a szovjet megszállás ellen forradalom tört ki Magyarországon. Október 23-án az egyetemista fiatalok kezdtek el tüntetni, ez szélesedett forradalommá. Másnap szovjet utasításra a kommunista vezetés Nagy Imrét nevezte ki miniszterelnöknek. Ő ugyan szintén kommunista politikus volt, de korábban már megpróbálta a diktatúra szörnyűségeit enyhíteni. Most azonban a forradalmárokat ellenségnek nevezte és jóváhagyta, hogy szovjet csapatok vonuljanak be Budapestre. A csalódott emberek október 25-én az Országház előtt gyülekeztek. Az épületet szovjet tankok és magyar határőrkatonák védték. A tüntető tömeg küldöttséget választott, akik be akartak menni az Országgyűlésbe, átadni követeléseiket. Közben a tüntetők barátkozni kezdtek a szovjet katonákkal, virágot tettek a tankokra. Ekkor egy újabb tank jelent meg a tér déli oldalán. Máig nem tudni, hogy ez a szovjet tank, vagy a magyar határőrkatonák kezdték-e a lövöldözést. Így azt sem tudni, hogy mindez szándékos volt-e vagy véletlen. Az emberek az Agrárminisztérium árkádjai alatt kerestek menedéket. Az áldozatok számát se lehet pontosan tudni. Név szerint is ismert több, mint nyolcvan halott, de a tényleges áldozatok száma ennél jóval magasabb is lehet. Emléküket egy jelképes sír és az Agrárminisztérium falába illesztett golyók őrzik.

A hidegháború elvesztése, a gazdasági nehézségek és Gorbacsov reformjai világossá tették, hogy a kommunista diktatúra már nem fenntartható. Magyarországon is ellenzéki pártok szerveződtek. A kommunista hatalom, az MSZMP 1989 nyarán tárgyalásokat kezdett az ellenzékkel a Nemzeti Kerekasztal keretében. Ennek eredményeképpen került sor a békés rendszerváltoztatásra. Helyreállították a többpártrendszert és elhatározták, hogy szabad választásokat tartanak. Az események jelképes csúcspontja 1989. október 23-án a köztársaság kikiáltása volt (korábban 1918-ban és 1946-ban is kiáltottak ki Magyarországon köztársaságot). Az 1956-os forradalom évfordulóján az Országház előtt összegyűlt tömeg előtt Szűrös Mátyás, az Országgyűlés akkor – még kommunista – elnöke ideiglenes köztársasági elnöként ezt mondta: „Ünnepélyesen bejelentem, hogy [...] a mai naptól, 1989. október 23-tól, országunk államformája és neve: Magyar Köztársaság.”

Andrássy Gyula gróf szobrának alkotója Zala György. A Foerk Ernő tervezte talapzat két oldalán egy-egy, életnagyságú alakokat ábrázoló jelenet látható. A Duna felé néző alkotáson I. Ferenc József 1867-es koronázási jelenete látható, melyen Andrássy épp az uralkodó fejére helyezi a Szent Koronát. A koronázási jelenetben Deák Ferenc is feltűnik, annak ellenére, hogy ő nem vett részt az ünnepségen. A tér felé néző domborművön Andrássy egyik legnagyobb diplomáciai sikerét, az 1878-as berlini kongresszust örökítették meg. Érdekes, hogy a lovat a miniszterelnök fia, Andrássy Tivadar Rigó nevű lováról mintázta a művész. A szobrot I. Ferenc József magyar király jelenlétében avatták fel 1906. december 2-án. Az első világháborút (1914-1918) követően, a Tanácsköztársaság kommunista diktatúrája alatt, 1919. május 1-re a főváros valamennyi ideológiailag nem megfelelő szobrát lefedték. Andrássy emlékműve sem kerülhette el ezt a sorsot: egy ókori görög stílusú épületet ácsoltak köré fából, és két szobrot helyeztek rá. Az alkotás „A Munka dicsőségének temploma” elnevezést kapta. A diktatúra bukását követően a ráépítést eltávolították. A szobor a második világháborúban súlyos, de nem helyrehozhatatlan sérüléseket szenvedett. Az ostrom alatt felrobbantott hidak helyett 1945 nyarán itt kezdték el építeni a város egyetlen állandó hídját, amelynek útjában állt az emlékmű, ezért azt eltávolították a térről, és a későbbiekben bronzanyagát más alkotásokba, többek között Sztálin szobrába olvasztották be. Az alkotást korabeli tervek, fotók és dokumentumok alapján rekonstruálták, majd 2016. szeptember 13-án avatták fel újra. Az újraöntés során a Sztálin-szobor egy kis darabkáját is beolvasztották.

Kossuth Lajos szobrának megvalósítására az első pályázatot 1903-ban írták ki, de csak a második pályázatra érkeztek megvalósítható tervek. A szobor megalkotására 1908-ban kapott megbízást Horvay János, aki addig már vagy egy tucat köztéri Kossuth-szobrot készített. Horvay lassan haladt a megvalósítással, és az első világháború is közbeszólt. Az emlékművet így csupán 1927-ben adták át. Az esemény kapcsán nevezték át az addigi Országház teret Kossuth Lajos térre. Az avatáson részt vett az utolsó élő 48-as honvéd is. Az emlékmű főalakja Kossuth Lajos. A többi szoboralak az 1848-ban kinevezett első felelős magyar kormány tagjait ábrázolja. A szobrok háttéréül szolgáló magas kőfal másik oldalán lévő szoborcsoport a szabadságharc kismembereit jelképezi: egy családjától búcsúzó katonát, egy dobos fiút, egy zászlót hordozó öregembert felnőtt fiával, valamint egy harcra kész és egy sebesült katonát. A kompozíció alatt Petőfi Sándor Élet vagy halál! című versének első sorai olvashatók. A második világháborút követő kommunista diktatúra idején Kossuth alakját nem találták elég forradalminak, ezért azt 1952-ben eltávolították, és helyére Kisfaludi Strobl Zsigmond ideológiailag megfelelőbb alkotását helyezték. Az eredeti szoborcsoport Dombóvárra került, ahol az alakokat külön-külön felállítva a mai napig őrzik. A hátsó rész egy eredeti tömbje 2017-ben Zalaegerszezen bukkant fel a felszabadulási emlékmű bontásakor.

II. Rákóczi Ferenc szobrát Pásztor János készítette, aki egy, a fejedelem korával harmonizáló, barokk stílusú művet alkotott, melyet 1937-ben állították fel a téren. A szobor arca Mátyóki Ádám híres portréja alapján készült. A Rákóczi-címerrel díszített svéd vörösránit talapzatot Györgyi Dénes építész tervezte. A talapzat homlokzatán Rákóczi családi címere látható. Jobb oldalán a „RECRVDESCVNT DIVTINA INCLYIAE GENTIS HUNGARIE VOLNERA” („Megújulnak a dicsőséges magyar nemzetnek régi sebei”) felirat olvasható. A hátoldalon a „Halálának kétszázadik évfordulóján állította a magyar nemzet 1935” felirat található. Bal oldalán áll az ismert jelmondat: „Cum Deo pro Patria et Libertate” („Istennel a hazáért és a szabadságért”). A második világháborút követő felújítás során a „Cum Deo” szavakat nem állították helyre, így egészen 1990ig enélkül volt olvasható a felirat. Rákóczi szobra a tér 1945 előtt felállított szobrai közül egyetlenként a 2. világháború után is a helyén maradhatott.

Tisza emlékművét, Zala György és Orbán Antal alkotását 1934-ben avatták fel a téren. A talapzatot Foerk Ernő tervezte. Az emlékmű két oldalsó allegorikus szoborcsoportja közül a jobb oldali a Magyar bőség, a bal oldali a Búcsúzó katona címet visel. A főalakot a második világháborút követően, 1945 tavaszán ismeretlenek ledöntötték, majd hamarosan elszállították és beolvasztották, magát az emlékművet 1948 tavaszán bontották le véglegesen. Az önálló alkotásként is értelmezhető mellékszobor-csoportok később Esztergomba, illetve Kecelre kerültek. Tisza István rekonstruált emlékművét – eredeti helyére visszaállítva – 2014. június 9-én avatták fel. A főalakot, a posztamens tetején lévő kőoroszlánt, illetve a hátsó oldalon található bronzkoszorút korabeli fotók alapján alkották újra, a két mellékcsopórt pedig felújítva és restaurálva került vissza a térre.

A Nemzeti Vértanúk emlékművét az 1918-1919-es forradalmak és kommunista diktatúra áldozatainak emlékére emelték 1934-ben. A mű Füredi Richárd szobrászművész és Lechner Jenő építész alkotása volt. Posztamense egy kőpilléren álló, magyar honfoglalás kori motívummal díszített kőkoporsó volt, melynek két oldalán, az ún. Attila-kincsről mintázott bika-főn láng vagy füstölő elhelyezésére szolgáló áldozati csésze volt található. Az emlékművön két szoboralak kapott helyet: az Országház felé néző oldalra Hungária alakja került, a Szabadság tér felé néző oldalon egy férfi éppen egy – a kommunizmust szimbolizáló – szörnyet gyúrt le. A kőoszlopra később felvésték az 1918-1919-ben elhunyt áldozatok neveit is, településenként ábécérendben, az első helyen hangsúlyosan az 1918 októberében meggyilkolt gróf Tisza István miniszterelnök szerepelt. Az emlékművet 1945-ben a kommunisták ledöntötték és megsemmisítették. Az Elek Imre szobrászművész által újraalkotott emlékművet 2019-ben avatták fel eredeti helyén.

Nagyatádi Szabó István (1863-1924, a neve valójában csak Szabó István, névrokon képviselőtársától megkülönböztetendő kapta lakóhelyéről a nagyatádi előnevet) kiscgazda politikusnak, egykori földmívelésügyi miniszternek, a nevével fémjelzett földreform megalkotójának szobra Szentgyörgyi István munkája. A talapzaton látható dombormű Nagyatádi Szabó István és gróf Bethlen István miniszterelnök történeti kézfogását örököltte meg. A mű 1932-es felavatására Magyarország összes településéről érkezett küldöttség, s az eseményen maga a megörökölt Bethlen István is beszédet mondott. 1922-ben szimbolikusan ezzel a kézfogással jött létre az a parlamenti erő, amely sikerrel tudta biztosítani a konszolidációhoz szükséges országgyűlési többséget. A talapzaton Nagyatádinak az Országgyűlésben 1910-ben elhangzott állítólagos szavai voltak olvashatók: „Nem sebeket ütni, hanem sebeket gyógyítani jöttünk a parlamentbe.” A szobrot a kommunisták 1949-ben eltávolították a térről, de a mű elkerülte a tér legtöbb szobrának sorsát: nem olvasztották be, hanem egy raktárban

őrizték. A rendszerváltást követően, 1990-ben állították vissza a térre, de nem az eredeti helyére, hanem az épület átellenes oldalára került. A szoborral ellentétben a dombormű soha nem került elő, azt egy vállalkozó adományának köszönhetően készítették el újra 2016-ban a fennmaradt fényképek alapján.

Az MSZMP Politikai Bizottsága 1975-ben döntött arról, hogy Károlyi Mihály 100. születésnapjára szobrot állíttat a Kossuth téren egykori politikai ellenfele, Tisza István szobrának helyén. Károlyi özvegye, Andrásy Katinka maga is részt vett a szobor megtervezésében. A szobrot Varga Imre készítette. Károlyi vitatott történelmi megítélése miatt a művet rendszeresen megrongálták, számtalanszor leöntötték vörös festékkel, és egyes csoportok az eltávolítását követelték. A Kossuth tér rekonstrukciójához kapcsolódóan a szobrot elbontották, és azt Varga kérésére saját szülővárosában, Siófokon állították fel újból.

József Attila szobrát a költő születésének 75. évfordulóján, 1980-ban állították fel a tér déli oldalán, az egykori Andrásy-szobor helyén. A bronzból készített műalkotás Marton László szobrász munkája, talapzatát Vadász György építész készítette. A szobor József Attila A Dunánál című versének első sorait idézi fel. Az alkotást 2013-ban az Andrásy-szobor visszaállítására miatt az ihletet adó vers soraihoz jobban illő helyre, a rakpart szélére helyezték át.

Az 1956-os forradalom idején, október 25-én a békésen tüntető tömeg közé lőttek a téren. A több mint hetven ismert halálos áldozattal járó véres sortűz emlékére 1999-ben az egyik túlélő, Callmeyer Ferenc építész tervei alapján és Kampfl József közreműködésével az épület déli árkádsoránál 143 darab öt centiméter átmérőjű bronzgolyót helyeztek el, szimbolizálva a becsapódó lövedékeket. Az első ötvenhatos emlékművet 1991. október 25-én hivatalos engedély nélkül állították fel téren. Ezen a napon az 56-os Szövetség, a Magyar Politikai Foglyok Szövetsége (POFOSZ), a Történelmi Igazságtétel Bizottság 56-os, illetve katonai frakciója, valamint több más szövetség emlékezett meg a 35 évvel azelőtti sortűz áldozatairól. A Rákóczi-szobor előtti gyepes térség szélén elhelyezett szimbolikus sír Makovecz Imre alkotása volt. 1996. október 21-én a jelképes sír mellett állították fel Gömbös László művét, egy 114 cm magas kőbe foglalt bronz emléktáblát, amelyen egy lyukas zászlót lobogtató férfi és egy női alak kapott helyet, lábuk alatt sarló-kalapáccsal és ötágú csillaggal. Az emléktábla mögé lyukas zászlót tartó rudat, az egész kompozíció mellé pedig egy magyar és angol nyelvű magyarázó táblát helyeztek el, amelynek szövegét többször megváltoztatták. 2013-ban, a Kossuth tér rekonstrukciója során mindkét alkotást eltávolították, és egy évvel később az újonnan kialakított, föld alatti 56-os emlékhelyen helyezték el őket újra.

Nagy Imre (1896-1958) kommunista politikus, az 1956-os forradalom és szabadságharc idején a Minisztertanács elnöke, majd koncepcióperben halálra ítélt mártírja. Varga Tamás által készített szobrát születésének 100. és az 1956-os forradalom 40. évfordulójának évében, 1996-ban avatták fel a Vértanúk terén. A Nemzeti Vértanúk emlékművének visszaállítása miatt Nagy Imre szobrát 2019-ben áthelyezték a Jászai Mari tér déli oldalán található parkba, a Képviselői Irodaház elé.

Az Összetartozás Emlékhelye a trianoni békediktátum 100. évfordulójára készült el az Országház előterében, a Kossuth tér és az Alkotmány utca találkozásában. A kortárs építészeti és tájépítészeti eszközökkel kialakított emlékmű egy száz méter hosszú, a Kossuth tér felől lejtő négy méter széles sétány, amelynek két oldalfalára a történelmi Magyar Királyság 1913. évi összeírás szerinti 12.485 településnevét vésték. Minden egyes név egy-egy különálló gránittéglán jelenik meg, a három különböző téglaméret a település - az 1913-as, Trianon

előtti utolsó statisztikai összeírás szerinti – lélekszámát tükrözi. A településméret efféle megjelenítésén túl semmilyen egyéb különbségtétel nem történik: határon inneni és túli, magyar többségű vagy magyar lakosság nélküli települések egyformán, összekeverve, véletlenszerű elrendezésben lelhetők fel. A sétány a Honvéd utca kereszteződésénél eléri az ötméteres mélységet. Itt van az emlékhely szíve, egy körüljárható, hatalmas, hét szegmensből álló meghasadt gránittömb, közepén égő öröklánggal, amely a szegmensek közötti réseken keresztül látható. A talajszint alatti kialakítás elsődleges oka ugyan – Steindl Imre útmutatását követve – az Országházra való rálátás zavartalanságának biztosítása volt, de a sétány „zsákutcás” kialakítása tudatosan hívja elő a temetés-feltámadás gondolatot. A településnevek ezreivel való szembesülés az erre érzékeny közönség számára átélhetővé teszi Magyarország egykor volt nagyságát. Az öröklángot körülölelő gránittömb hasadécai is szimbolikus üzenetet hordoznak, a hét szegmens bevallotta a szomszédos államokat – utódállamokat – a középső, a lángot hordozó tömb pedig a „megmaradt” Magyarországot szimbolizálja.

3. Helyszíni feladatok

a. Nyomkeresés

A diákok öt csoportban megkeresik a Kossuth téren a térképen bejelölt helyszíneket, és egy táblázatban párosítják a megfelelő leírásokkal.

Előkészület: csak az öt csoportot érdemes előre beosztani, amelyek azután a többi feladatot is együtt végzik el. Természetesen lehet kevesebb csoportot is létrehozni, ebben az esetben nem minden feladatot fogunk kiosztani. Ha több, mint öt csoportot alkotunk, akkor többen azonos feladatot fognak végezni. A csoportok ideális létszáma 3-6 fő.

Segédanyag: térkép és kitöltendő táblázat (a tanár számára megoldások is).

A helyszínen: a csoportok önállóan mozognak és dolgoznak, egy-másfél órát érdemes rászálni.

Ellenőrzés: a megoldások segítségével helyben és szóban a legérdekesebb, de időhiány esetén a táblázatokat beszedve írásban is lehet.

A tanulói feladatlapot és a térképet ld. a Mellékletben.

Nyomkeresés – Megoldások

Leírás	Szobor vagy műemlék neve	Sorszáma a térképen
A dualizmus korának első miniszterelnökét ábrázoló szobor. Talapzatán az ő politikai munkásságának két kiemelkedő epizódja látható: Ferenc József megkoronázása, és a berlini kongresszus.	Andrássy Gyula szobra	10.
Az 1944-ben hatalomra jutó antiszemita nyilasok rémuralma idején százával lőttek zsidó származású ártatlan embereket a Dunába. Az ő tragédiájukat jelenítik meg az elhagyott tárgyak.	Holokauszt emlékmű	13.
A dualizmus korának egyik legjelentősebb miniszterelnökének – akinek már az apja is viselte ezt a tisztséget – állít emléket a szobor. Az alkotás tetején lévő sebzett oroszlán is utal az ő sorsára.	Tisza István szobra	1.
Az emlékmű a kommunista rendszer ellen 1956-ban a téren tüntetőkre kilőtt és a falba fúródó golyókat jeleníti meg. Ez a sortűz a forradalom legvéresebb eseménye.	Az 1956-os sortűz emlékműve	5.
A meghasadt gránittömb közepén égő örökláng fejezi ki a nemzet összetartozását. A 100 méteres emlékhely 100 évet jelképez.	Összetartozás Emlékhelye	4.
A második világháború után épült első dunai átkelő emléktáblája. A korábbi hidak újjáépítése rendkívül költséges volt, így szükséges volt egy átmeneti átkelőre a város két fele között.	Kossuth-híd emléktáblája	11.

A jelképes sír körül a sortűz áldozatainak névtáblái láthatók, üresen hagyva az ismeretlen halottakét	Az 1956-os sortűz áldozatainak jelképes sírja	9.
Az épület tetején lévő géniusz egyik kezében a felvilágosodás fáklyáját, a másikban a béke pálmaágát tartja. A felújítás alatt álló épület hamarosan visszanyeri eredeti, igazságszolgáltatási funkcióját.	Triga (háromlovas fogat) a Kúria tetején	3.
Magyarország első felelős kormányának tagjait ábrázoló szoborcsoport. A kommunista időkben az alkotást túl komornak találták, és egy forradalmibbra cserélték.	Kossuth-szoborcsoport	2.
A két világháború közti földreformot véghez vivő miniszter szobra. A szobor talapzatán lévő domborművön a miniszter és a miniszterelnök kézfogója látható.	Nagyatádi Szabó István szobra	6.
A Tanácsköztársaság, majd újra állítása óta a szovjet megszállás áldozatainak is emléket állít. Az egyik oldalán Hungária nőalakja, a másik oldalán egy, a kommunizmust jelképező sárkánnyal küzdő férfialak látható.	Az 1918-19-es vértanúk emlékműve	7.
A szabadságharcot vezető fejedelem szobrát latin feliratok ékesítik. A helye sosem változott, de a kommunizmus idején ideológiai okokból a Cum Deo (Istenel) szavakat eltávolították.	Rákóczi Ferenc szobra	8.
A költő szobrának lábánál egy híres verssora olvasható. Eredetileg jó pár méterrel arrébb állították fel, de mai helye jobban illeszkedik a költő soraihoz.	József Attila szobra	12.

b. Képes krónika

A diákok csoportokban a telefonjuk segítségével filmfelvételeket készítenek, amiből később, otthon pár perces kisfilmet vágnak össze. Ha ez valamiért nem lehetséges, akkor fotókat készítenek és abból otthon prospektust állítanak össze

Előkészület: az osztály adottságait, érdeklődését figyelembe véve el kell dönteni, hogy az A) vagy a B) változatot választjuk. Az A) változat az egyszerűbb: minden csoportnak ugyanazt az öt, megadott helyszínt kell végigjárnia, majd a kisfilmben bemutatnia. A B) változatban mindegyik csoport csak az egyik helyszínnél dolgozik, és azt mutatja be mélyebben. Ebben az esetben el kell dönteni, hogy melyik csoport melyik helyszínt kapja. Ha a kisfilmkészítés nem lehetséges, akkor a C) változat, a prospektus-készítés is választható.

A feladatot a diákoknak már az előkészítő órán osszuk ki, hogy előre készülhessenek a helyszínekből vagy helyszínből, hiszen tudniuk kell, hogy pontosan mit filmezzenek le, és milyen szöveget mondjanak fel. A felkészülésben segít: <https://www.parlament.hu/web/orszaghaz/kossuth-lajos-ter-virtualis-seta>

Segédanyag: feladatlap az A), a B) és a C) változathoz (a B) változatán mind az öt csoport feladata szerepel) és térkép.

A helyszínen: a csoportok önállóan mozognak. Az A) és a C) változat esetén érdemes az öt csoportot az öt helyszínhez külön-külön elindítani, és megbeszélni velük, hogy milyen irányban mozognak tovább a téren, hogy ne zavarják egymás munkáját. Szintén legalább egymásfél órát vesz igénybe.

Ellenőrzés: mivel a kisfilmeket (vagy a prospektust) otthon kell befejezni, az alkotások bemutatására már otthon, a következő tanórán kerül sor. Egyéni alkotásokról van szó, így egyéges értékelőlap nincs. A szóbeli értékelésnél érdemes figyelembe venni, hogy az alkotás mennyire szakszerű, informatív, mennyire esztétikus, humoros, illetve mennyire csapatmunka eredménye.

A feladatokat ld. a Mellékletben.

c. Helyszíni kvíz / Tudáspróba

A diákok egyénileg vagy csoportjaikban megoldanak egy 25 kérdésből álló feleletválasztós tesztet az előkészítő órán és az előző feladatok készítése során szerzett ismereteik alapján.

Előkészület: csak azt kell eldönteni, hogy a tudáspróbát egyénileg vagy az öt csoport között akarjuk lebonyolítani.

Segédanyag: feladatlap (a tanár számára megoldások is).

A helyszínen: a kiosztott feladatlapokat a diákok kitöltik (amennyiben ezt a feladatot már digitalizálták, akkor az erre létrehozott alkalmazás segítségével online is kitölthető). Fél órát szánjunk rá.

Ellenőrzés: a megoldások segítségével helyben és szóban a legérdekesebb, de időhiány esetén a táblázatokat beszédve írásban is lehet (amennyiben a feladatot már digitalizálták, akkor a megoldás kérdésenként, az idő lejártával automatikusan megjelenik, és az alkalmazás az eredményt is számolja).

A feladatlapot ld. a Mellékletben.

Megoldások

1. Milyen állatok díszítik Tisza István szobrának tetejét?

A) Turul és ló	B) Oroszlán és kígyó	C) Farkas és sas	D) Kutya és macska
----------------	----------------------	------------------	--------------------

2. Melyik szobor talpazatán látható Ferenc József koronázásának domborműve?

A) Rákóczi Ferenc	B) Kossuth Lajos	C) Andrássy Gyula	D) Tisza István
-------------------	------------------	-------------------	-----------------

3. Mit jelképez az Összetartozás Emlékhelyén az örökláng körüli meghasadt gránit-tömb?

A) a szétszakított országot	B) a világháború pusztítását	C) a megszűnt diktatúrát	D) a természet erőit
-----------------------------	------------------------------	--------------------------	----------------------

4. Melyik verssor olvasható József Attila szobrának talpázatán?

A) „A rakodópart alsó kövén ültem, néztem, hogy úszik el a dinnyehéj.”	B) „Én egész népe-met fogom, nem kö-zépiskolás fokon, ta-nítani!”	C) „Jöjj el, szabad-ság! Te szülj nekem rendet, jó szóval ok-tasd, játszani is en-gedd szép, komoly fiadat!”	D) „Mintha szívem-ből folyt volna tova, zavaros, bölcs és nagy volt a Duna.”
--	---	--	--

5. Melyik magyar miniszterelnöknek nincsen szobra a Kossuth téren?

A) Andrássy Gyula	B) Tisza István	C) Batthyány Lajos	D) Nagy Imre
-------------------	-----------------	--------------------	--------------

6. Mit tart a két kezében a Kúria épületének tetején látható fogathajtó géniusz?

A) sarlót és kalapá-csot	B) könyvet és kardot	C) fáklyát és pálma-ágot	D) lándzsát és ko-szorút
--------------------------	----------------------	--------------------------	--------------------------

7. Mely települések nevei szerepelnek az összetartozás Emlékhelyén?

A) az elcsatolt tele-pülések	B) a történelmi Ma-gyarország összes települése	C) a trianoni Ma-gyarországon ma-radt települések	D) a második világ-háború előtt és alatt ideiglenesen vissza-szerzett települések
------------------------------	---	---	---

8. Melyik két történelmi személy szobra lovasszobor?

A) Kossuth és Tisza	B) Rákóczi és Kos-suth	C) Rákóczi és And-rássy	D) Andrássy és Tisza
---------------------	------------------------	-------------------------	----------------------

9. Milyen dombormű látható Nagyatádi Szabó István szobrának talpázatán?

A) Nagyatádi kezét fog Bethlen István miniszterelnökkel	B) Nagyatádi földet oszt a parasztnak	C) Nagyatádi beszé-det mond az Or-szággyűlésben	D) Nagyatádi egy könyvet tart a kezé-ben
---	---------------------------------------	---	--

10. Melyik emlékmű része a sárkányölő szobra?

A) Tisza István	B) Összetartozás Emlékhelye	C) Kossuth-szobor-csoport	D) 1918-19-es vértá-núk
-----------------	-----------------------------	---------------------------	-------------------------

11. Mi egyezik meg az Országház két üléstermében?

A) a miniszterek ülő-helyei	B) a technikai felsze-reltség	C) a képviselői he-lyek száma	D) az elnöki pulpi-tust övező festmé-nyek
-----------------------------	-------------------------------	-------------------------------	---

12. Milyen nyelvű feliratok tartoznak a holokauszt áldozatainak emlékművéhez?

A) magyar, német, angol	B) csak magyar	C) magyar, angol, héber	D) magyar, angol, orosz
-------------------------	----------------	-------------------------	-------------------------

13. Mit ábrázolnak az országközi társalgók szobrai?

A) magyar uralkodókat	B) a képviselők számára fontos erényeket	C) foglalkozásokat	D) az Országgyűlés korábbi elnökeit
-----------------------	--	--------------------	-------------------------------------

14. Hány kilogramm aranyat használtak fel nagyságrendileg az Országház díszítéséhez?

A) 4	B) 40	C) 400	D) 4000
------	-------	--------	---------

15. Melyik szobor áll a téren felállítása óta változatlan helyen?

A) Kossuth-szoborcsoport	B) Rákóczi-szobor	C) Tisza-szobor	D) Andrássy-szobor
--------------------------	-------------------	-----------------	--------------------

16. Melyik hatalmi ághoz vagy ágakhoz tartozó épület áll a Kossuth téren?

A) csak a törvényhozáshoz	B) a törvényhozáshoz és a bírászkodáshoz	C) a törvényhozáshoz és a végrehajtáshoz	D) mindháromhoz
---------------------------	--	--	-----------------

17. Miért építettek az Országháznak két hatalmas üléstermet a két szárnyában?

A) az egyikben ülésezett az Országgyűlés, a másikban a kormány	B) az egyikben a magyar, a másikban a néha idelátogató osztrák Országgyűlés ülésezett	C) az egyikben a képviselőház a másikban a főrendiház ülésezett	D) az egyikben ülésezett az Országgyűlés, a másikat eleve konferenciateremnek szánták
--	---	---	---

18. Hányszor kiáltották ki a köztársaságot a Kossuth téren?

A) kétszer: 1918-ban és 1989-ben	B) háromszor: 1918-ban, 1946-ban és 1989-ben	C) egyszer: 1989-ben	D) kétszer: 1946-ban és 1989-ben
----------------------------------	--	----------------------	----------------------------------

19. Hány történelmi tragédiának van emléke a Kossuth téren?

A) Egynek: Trianon	B) Kettőnek: Trianon és 1956	C) Háromnak: Trianon, holokauszt és 1956	D) Négynek: a Tanácsköztársaság, Trianon, holokauszt és 1956
--------------------	------------------------------	--	--

20. Mikor dördült el a végzetes sortűz a Kossuth-téren?

A) 1956. október 23-án a forradalom kitörésekor	B) 1956. október 25-én a Parlament előtti tüntetésen	C) 1956. november 4-én a meginduló szovjet támadáskor	D) 1957. március 15-én a forradalomról való megemlékezésen
---	--	---	--

21. Az Országház neogótikus stílusban épült. Melyik eleme nem létezett a középkori gótikában?

A) a sok kis torony, mert a gótikus épületek általában alacsonyok	B) a hatalmas ablakok, mert a gótikus épületeknek csak szűk, lőrészerű ablakai voltak	C) a kupola, mert azt csak a reneszánsz korban kezdték újra használni	D) az épületet díszítő szobrok, mert a gótikus épület mindig dísztelenek voltak
---	---	---	---

22. Mit jelent a Rákóczi-szobor talapzatán olvasható „Cum Deo pro Patria et Libertate” felirat?

A) „Istennel a hazáért és a szabadságért”	B) „Szabadság, egyenlőség, testvériség”	C) „Esküszünk, hogy rabok tovább nem leszünk”	D) „Éljen a dolgozó nép”
---	---	---	--------------------------

23. Mi a különlegessége a Kossuth-szoborcsoport elrendezésének?

A) hiányzik róla Széchenyi	B) Kossuth a főalak, pedig Batthyány volt a miniszterelnök	C) egyenruhában és karddal ábrázolja az össze alakot	D) az alakok párosával állnak, kivéve az „áruló” Görgeyt
----------------------------	--	--	--

24. Mit őriznek jelenleg az Országház Kupolacsarnokában?

A) az Aranybullát	B) az Alaptörvényt	C) Kossuth jelképes sírját	D) a koronázási jelvényeket
-------------------	--------------------	----------------------------	-----------------------------

25. Hogyan nevezik jelképesen a Kossuth teret?

A) Budapest főtere	B) a nemzet főtere	C) az emlékek parkja	D) a szabadság tere
--------------------	--------------------	----------------------	---------------------

d. Drámapedagógia – az Országház múzeumpedagógusai vezetésével

A diákok az Országház múzeumpedagógusai vezetésével a dualizmus törvényhozásáról interaktív társasjátékot játszanak vagy az 1956. október 25-i sortűzről forráselemzős foglalkozáson vesznek részt.

Előkészület: nem igényel, minden egyéb (segédanyag, helyszíni feladatok, ellenőrzés) az Országház múzeumpedagógusainak vezetésével történik

A foglalkozáshoz előzetes egyeztetés szükséges!

Email: muzeum@parlament.hu

Telefon. 06-1-441-4109

Érkezés:

A csoportot az egyeztetett időpontban várjuk az Országház Látogatóközpontjában, amely a Kossuth tér északi felén, a XVII-es kapu közelében található. A Látogatóközpontban az Országgyűlési Múzeum munkatársa várja a csoportot. Kérjük, hogy a kinyomtatott befogadó nyilatkozatot hozzák magukkal a látogatásra, és belépőjegyüket 15 perccel a látogatás megkezdése előtt vegyék át a Látogatóközpontban működő jegypénztárban, hogy a csoport pontosan tudja kezdeni a belépést az Országházba.

Amennyiben mozgáskorlátozott személy is van a csoportban, kérjük, előre jelezzék, hogy számára biztosítani tudjuk az Országházba való akadálymentes bejutást és a program során való biztonságos közlekedést. Az épület akadálymentes.

Kérjük, hogy a diákok a látogatásra az épülethez- és a programhoz méltó ruházatban és kényelmes cipőben jöjjenek.

Beléptetés:

A csoport minden tagjának át kell haladnia a detektoros fémvizsgáló kapun. A gyorsabb áthaladás érdekében a belépés előtt kérjük, hogy zsebeikből és kabátjukból minden fémtárgyat (pl.: mobiltelefon, kulcs, pénztárca) táskájukba, illetve a vizsgálatnál elhelyezett műanyag tálcára helyezzenek.

Múzeumpedagógiai foglalkozás:

Az Országház-látogatást kiegészíti az Országgyűlési Múzeum múzeumpedagógiai foglalkozása *A magyar törvényhozás ezer éve* című kiállítóterben, mely szintén az Országház Látogatóközpontjából közelíthető meg. A csoportok az alábbi két foglalkozásból választhatnak, melyen az Országház-látogatás után, vagy azt megelőzően vehetnek részt:

Legyen ez a Te "boldog békeidő"! - A dualizmus törvényhozási folyamata (60 perc)

Melyek voltak az Osztrák-Magyar Monarchia törvényhozási folyamatának főbb lépései? Kik alakították a korabeli politikai életet? A vállalkozó kedvű diákok ezekre a kérdésekre kaphatják meg a választ egy interaktív társasjáték formájában. A résztvevő osztályok négy csapatot alakítva, hat különböző játékos feladat megoldásával „fogadtathatják el” törvényjavaslatukat. A diákok játékos feladatok és kvízkérdések helyes megválaszolása során haladhatnak előre. A tudás azonban nem elég! A játékosok gyorsasága is hozzájárul a győzelemhez, hiszen az nyer, aki legelsőként a célba ér.

Egy sortűz nyomában. Az 1956. október 25-i sortűz története (90 perc)

Mi történt? Hogyan történt? Ki a felelős? A foglalkozás ideje alatt a diákok kísérletet tehetnek arra, hogy rekonstruálják az 1956-os forradalom és szabadságharc egyik legtragikusabb eseményét, a Kossuth téri sortűz körülményeit. Különböző forráscsoportok elemzése alapján előadják a történetekre vonatkozó elméleteiket, számos kérdésre keresve a választ. A program utolsó részében megnézik a - jelenlegi kutatások állása alapján legfrissebb információkat tartalmazó - dokumentumfilmet. A foglalkozás az 1956-os forradalom témaköréhez új történeti ismereteket.

Egyebek:

Az Országház kiemelt védettségű épület, amely egyben az Országgyűlés működésének helyszíne. Ezért fontos, hogy vendégeink méltó módon viselkedjenek a látogatás során. A követendő viselkedési szabályokról szóló ismertetőt szíveskedjenek a látogatás előtt a diákokkal megismertetni.

Rendkívüli esemény miatt a program módosulhat.

1. A látogatóknak a csoportkísérő és az Országgyűlési Őrség munkatársai felhívásainak, kéréseinek eleget kell tenniük.
2. A látogatók részéről tilos:
 - az Országházat, a Magyar Szent Koronát és koronázási jelvényeket sértő magatartást tanúsítani
 - a közbiztonságra különösen veszélyes, valamint személyi sérülés okozására alkalmas eszközt, tárgyat (bicska, gázspray) az épületbe behozni
 - tiltott önkényuralmi jelképeket viselni, zászlókat az épületbe behozni
 - látogatócsoporttól engedély nélkül eltávozni, a kijelölt látogató útvonalat elhagyni
 - az épületben hangoskodni
 - az épületben élelmiszert, italt fogyasztani
 - az épületbe a következőtől eltérő folyadékot behozni: legfeljebb 0,5 liter úrtartalmú törhetetlen műanyag palackban ivóvíz, színtelen üdítőital, valamint folyékony gyógyszer és egyéb speciális élelmiszer (pl. bébiétel, tápszer)
 - az épületben dohányozni
3. Felhívjuk vendégeink szíves figyelmét, hogy az Országház épületében és annak környezetében folyamatos videofelvétel készül. A diákok és kísérőik a programon való részvétellel beleegyezésüket adják ahhoz, hogy ezeken a felvételeken szerepeljenek.
4. Akik a látogatásra vonatkozó rendszabályokat nem tartják be, az Országgyűlési Őrség munkatársai az Országház épületéből kikísérik.

4. Tanórai utófeldolgozás

- A kisfilmek bemutatása, majd értékelése
- Az esetleg elkészült mémek bemutatása és értékelése
- Az esetleg elmaradt értékelések (Tudáspróba, Drámajáték) pótlása
- Kompetencia alapú záró feladatok megoldása és értékelése

A tanórai utófeldolgozáshoz tartozó feladatokat ld. a Mellékletben.

Megoldások

1. feladat

a) 2., b) 3., c) 1.

d) Agrárminisztérium, Kúria

A szöveg forrása: <https://net.jogtar.hu/ezer-ev-torveny?docid=88000058.TVI&searchUrl=/ezer-ev-torvenyei%3Fpagenum%3D43>

2. feladat

a) 1956. október 25.

b) barátkozni akartak a szovjet katonákkal

c) Az Országház, mert annak a lépcsőjét takarják le vörös szőnyeggel ünnepi alkalmakkor.

d) 2.

e) II. Rákóczi Ferenc

A szöveg forrása: <https://m.mult-kor.hu/sikoly-halalhrges-es-knyrges-az-1956-oktober-25-i-sortuz-borzalmi-20161026?fbrkMR=detect&pldx=1>

3. feladat

a)

Meghatározás	Kifejezés sor-száma
Eredetileg egy római tisztség, az egyszerű nép (plebejusok) képviselője, később átvitt értelemben a nép szószólója.	4.
A fennálló rend elleni lázadásra buzdító szónok.	2.
Kommunista művészeti irányzat, amely életszerűen ábrázolja az alakokat, de az elrendezéssel a kommunista eszmét akarja kifejezni.	6.
Szobron vagy festményen az egyes elemek olyan elrendezése, ami valamilyen fontos érzést, gondolatot fejez ki.	1.
Egy politikai irányzat eszméinek, gondolatainak rendszere.	5.
A kommunista eszmék megjelenése előtt élő, ám a későbbi eszme előfutárának tartható, forradalmár.	3.

b)

Mert Kisfaludi Strobl szobra túlzottan kötődött a kommunista eszmékhez és ízléshez. (A válasz más megfogalmazásban is elfogadható.)

A szöveg forrása: <https://nullahategy.hu/ujra-a-regi-az-uj-a-kossuth-teren-az-eredeti-kossuth-szobor-exkluziv-osszeallitas/>

5. Forrásjegyzék

A prezentáció képeinek forrása:

1.
<https://www.parlament.hu/web/orszaghaz/foto-es-video-galeria#>
2.
<https://fortepan.hu/hu/photos/?id=82381> (Fortepan / Budapest Főváros Levéltára / Klösz György fényképei)
3.
<https://fortepan.hu/hu/photos/?id=82472> (Fortepan / Budapest Főváros Levéltára / Klösz György fényképei)
4.
<https://abtk.hu/hirek/1554-az-orszaghaz-epitese-es-muveszete-megjelent-az-epulet-nagymonografiaja> Az Országház kőfaragóműhelye (Ország-Világ 1902. 41. sz. 819.)
5.
[https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Budapest_Orsz%C3%A1gh%C3%A1z_-_panoramio_\(1\).jpg](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Budapest_Orsz%C3%A1gh%C3%A1z_-_panoramio_(1).jpg)
6.
<https://lechnerkozpont.hu/cikk/268-meter-neogotika>
7.
<https://www.parlament.hu/web/orszaghaz/foto-es-video-galeria#>
9.
https://hu.wikipedia.org/wiki/Tisza_Istv%C3%A1n#/media/F%C3%A1jl:Istvan_Tisza.jpg
10.
https://hu.wikipedia.org/wiki/F%C3%A1jl:A_N%C3%A9pk%C3%B6zt%C3%A1rsas%C3%A1g_kiki%C3%A1lt%C3%A1sa_-_1918.11.16.jpg
11.
https://hu.wikipedia.org/wiki/Magyarorsz%C3%A1gi_Tan%C3%A1csk%C3%B6zt%C3%A1rsas%C3%A1g#/media/F%C3%A1jl:Garbai_Kun.jpg
12.
https://hu.wikipedia.org/wiki/F%C3%A1jl:Arrival_of_Horthy_1920-03.jpg
13.
<https://fortepan.hu/hu/photos/?id=2223> (Fortepan / Fortepan)
14.
https://www.nkp.hu/tankonyv/tortenelem_12/lecke_02_015
15.
<https://fortepan.hu/hu/photos/?id=137055> (Fortepan / Vészi Ágnes)
16.
[https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Budapest_2015-j%C3%BAnius_13-_\(49\).JPG](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Budapest_2015-j%C3%BAnius_13-_(49).JPG)
17.
https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Horvay_J%C3%A1nos_-_Budapest,_Kossuth_statue_-_Kossuth_ter_2015_Nr_01.jpg

18.

https://pestbuda.hu/cikk/20200304_flier_gergely_a_tobbszor_elrontott_szoborfelirat_70_eves_kesessel_javitottak_ki_rakoczi_kialtvanyanak_hires_mondatat

19.

[https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Budapest_-_Gr%C3%B3f_Ti-sza_Istv%C3%A1n_eml%C3%A9km%C5%B1ve_\(37766924624\).jpg](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Budapest_-_Gr%C3%B3f_Ti-sza_Istv%C3%A1n_eml%C3%A9km%C5%B1ve_(37766924624).jpg)

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Denkmal,_V%C3%A9rtan%C3%BAk_Platz,_2021_Lip%C3%B3tv%C3%A1ros.jpg

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Nagyat%C3%A1di_Szab%C3%B3_Istv%C3%A1n_szobra.JPG

21.

https://index.hu/belfold/2012/03/23/hetfon_jovahagyhatja_a_karolyi-szobor_elbontasat_a_fovaros/

<https://hu.wikipedia.org/wiki/F%C3%A1jl:Jozsef-Attila-szobra-P8230156.jpg>

22.

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Kossuth_szobor.JPG

23.

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Nagy_Imre_statue,_J%C3%A1szai_Mari_t%C3%A9r.jpg

https://hu.wikipedia.org/wiki/Sort%C5%B1z_a_Parlamentn%C3%A9l_1956-ban#/media/F%C3%A1jl:Restored_Bullet_Holes_1956_Budapest.jpg

https://hu.wikipedia.org/wiki/Sort%C5%B1z_a_Parlamentn%C3%A9l_1956-ban#/media/F%C3%A1jl:Budapest1956.jpg

24.

[https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Hungary-0057_-_Shoes_on_the_Danube_\(7263603836\).jpg](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Hungary-0057_-_Shoes_on_the_Danube_(7263603836).jpg)

25.

<https://www.parlament.hu/-/az-%C3%96sszetartoz%C3%A1s-eml%C3%A9khelye>

6. Melléklet

Helyszíni feladatok

Nyomkeresés

Fedezték fel a Kossuth tér szobrait és emlékműveit a térkép és a leírások segítségével!

- Alkossatok öt csoportot az előzetesen megbeszéltek szerint! Minden csoport kap egy térképet és egy kitöltendő táblázatot.
- Induljatok el a csoportotokkal különböző irányokban a téren, és keressétek meg a térképen jelölt pontokat!
- Párosítsátok az egyes pontoknál talált szobrokat és emlékműveket a táblázatban szereplő leírásokkal: írjátok be a táblázatba a nevüket és a helyük sorszámát!
- Jól figyeljétek meg a szobrokat, mert a későbbi feladatokban is lesz róluk szó!

Leírás	Szobor vagy műemlék neve	Sorszáma a térképen
A dualizmus korának első miniszterelnökét ábrázoló szobor. Talapzatán az ő politikai munkásságának két kiemelkedő epizódja látható: Ferenc József megkoronázása, és a berlini kongresszus.		
Az 1944-ben hatalomra jutó antiszemita nyilasok rémuralma idején százával lőttek zsidó származású ártatlan embereket a Dunába. Az ő tragédiájukat jelenítik meg az elhagyott tárgyak.		
A dualizmus korának egyik legjelentősebb miniszterelnökének – akinek már az apja is viselte ezt a tisztséget – állít emléket a szobor. Az alkotás tetején lévő sebzett oroszlán is utal az ő sorsára.		
Az emlékmű a kommunista rendszer ellen 1956-ban a téren tüntetőkre kilőtt és a falba fúródó golyókat jeleníti meg. Ez a sortűz a forradalom legvéresebb eseménye.		
A meghasadt gránittömb közepén égő örökláng fejezi ki a nemzet összetartozását. A 100 méteres emlékhely 100 évet jelképez.		
A második világháború után épült első dunai átkelő emléktáblája. A korábbi hidak újjáépítése rendkívül költséges volt, így szükséges volt egy átmeneti átkelőre a város két fele között.		
A jelképes sír körül a sortűz áldozatainak névtáblái láthatók, üresen hagyva az ismeretlen halottakét		
Az épület tetején lévő géniusz egyik kezében a felvilágosodás fáklyáját, a másikban a béke pálmaágát tartja. A felújítás alatt álló épület hamarosan visszanyeri eredeti, igazságszolgáltatási funkcióját.		
Magyarország első felelős kormányának tagjait ábrázoló szoborcsoport. A kommunista időkben az alkotást túl komornak találták, és egy forradalmibbra cserélték.		
A két világháború közti földreformot véghez vivő miniszter szobra. A szobor talapzatán lévő domborművön a miniszter és a miniszterelnök kézfogója látható.		
A Tanácsköztársaság, majd újra állítása óta a szovjet megszállás áldozatainak is emléket állít. Az egyik oldalán Hungária nőalakja, a másik oldalán egy, a kommunizmust jelképező sárkánnyal küzdő férfialak látható.		
A szabadságharcot vezető fejedelem szobrát latin feliratok ékesítik. A helye sosem változott, de a kommunizmus idején ideológiai okokból a Cum Deo (Istennel) szavakat eltávolították.		
A költő szobrának lábánál egy híres verssora olvasható. Eredetileg jó pár méterrel arrébb állították fel, de mai helye jobban illeszkedik a költő soraihoz.		

Kossuth tér

Képes krónika

A) változat

Készítsetek kisfilmet a Kossuth tér legfőbb látványosságairól!

- A már kialakult csoportokban dolgozzatok tovább! Minden csoport kap egy térképet és egy leírást a teendőkről.
- Keressétek fel a bejelölt öt helyszínt! Készítsetek a telefonotokkal rövid videókat, amelyeken Ti is és az adott látványosság is látszik!
- Lehetőség szerint mondjatok is róluk néhány fontos információt, vagy éppen meséljétek a Bennetek keltett benyomásról! Használjátok fel a bevezető órán tanultakat, illetve az előzetes felkészülés során gyűjtött ismereteket!
- Otthon vágjátok össze a felvételeket egy pár (legfeljebb öt) perces videóvá! Vágjatok alá zenét, esetleg feliratozzátok az egyes részeket!

A feldolgozandó látványosságok:

- Az Országház épülete: az épület kinézete és az Országgyűlés feladatai
- A Kúria épülete: az épület kinézete és a Kúria feladata
- Az Agrárminisztérium épülete: az épület kinézete és az 1956-os sortűz
- Az Összetartozás Emlékhelye: az emlékmű kinézete és a trianoni béke
- Tisza István szobra: a szobor kinézete és Tisza István pályája

B) változat

Készítsetek kisfilmet a Kossuth tér egyik fontos látványosságáról!

- A már kialakult csoportokban dolgozzatok tovább! Minden csoport kap egy térképet és egy leírást a teendőkről.
- Keressétek fel a csoportotok számára kijelölt helyszínt! Készítsetek a telefonotokkal rövid videókat, amelyeken Ti is és az adott látványosság is látszik!
- Lehetőség szerint mondjatok is róla néhány fontos információt, vagy éppen meséljétek a Bennetek keltett benyomásról! Használjátok fel a bevezető órán tanultakat, illetve az előzetes felkészülés során gyűjtött ismereteket!
- Figyeljétek arra, hogy a megadott szempontokat a videótokban dolgozzátok fel! Emellett dobjátok fel a videót érdekességekkel, vicces elemekkel is!
- Otthon vágjátok össze a felvételeket egy pár (legfeljebb öt) perces videóvá! Vágjátok alá zenét, esetleg feliratozzátok az egyes részeket!

A feldolgozandó látványosságok és feldolgozásuk szempontjai:

1. csoport: az Országház

- Milyen építészeti stílusban épült, és melyek a főbb elemei?
- Mutassátok be az épület szerkezetét: a két szárnyat az országgyűlés két házának, a Kupolacsarnokot és a Delegációs termet!
- Hogyan kapcsolódik az Országházhoz a kazánház (Balassi Bálint utca 1-5.)?
- Mi az épület funkciója? Mutassátok be az Országgyűlést röviden!

2. csoport: a Kúria épülete

- Milyen építészeti stílusban épült, és melyek a főbb elemei?
- Melyek voltak az épület funkciói, és azok hogyan változtak (bíróság, múzeum)?
- Mutassátok be az épület tetejét díszítő szoborcsoportot (génusz a trigán)!

3. csoport: az Agrárminisztérium épülete

- Milyen építészeti stílusban épült a tér első épülete?
- Mutassátok be Nagyatádi Szabó István szobrát és a földkérdést a 20. század első felében!
- Hogyan történt az 1956. október 25-i sortűz, és milyen emlékei vannak az épületen és a téren?

4. csoport: az Összetartozás Emlékhelye

- Milyen az emlékhely szerkezete, és mi az egyes elemek jelentése?
- Keressétek meg a következő települések nevét, és jellemezzétek azokat pár szóban: Marosvásárhely, Eperjes, Munkács, Szabadka, Fiume, Sopron! Vigyázat! Az egyik település kakukktojás, de a feladat része ennek megmagyarázása is!
A települések megtalálásában segítségetekre lehet a következő weboldal:
<https://www.oeh.hu/>
- Mutassátok be a trianoni döntés és jelentőségét röviden!

5. csoport: Tisza István szobra

- Mutassátok be a szobor történetét és helyreállítását!
- Jellemezzétek a szobor fő alakját és mutassátok be a mellékalakokat is!
- Röviden ismertessétek Tisza István miniszterelnöki munkásságát!

C) változat

Készítsetek a Kossuth tér legfőbb látványosságait bemutató prospektust!

- A már kialakult csoportokban dolgozzatok tovább! Minden csoport kap egy térképet és egy leírást a teendőkről.
- Keressétek fel a bejelölt öt helyszínt! Készítsetek a telefonotokkal fotókat, amelyeken Ti is és az adott látványosság is látszik!
- Otthon rendezzétek a fotókat két A4-es lapra, és írjatok közéjük ismeretterjesztő, ajánló, kedvcsináló rövid szövegeket! Legyen a végeredmény egy szép, nyomtatható kiadvány, amit Ti is szívesen kézbe vennétek!
- A szövegek írásához használjátok fel a bevezető órán tanultakat, illetve az előzetes felkészülés során gyűjtött ismereteket! Az információk mellett írjatok a személyes élményeitekről, benyomásaitokról is!

A feldolgozandó látványosságok:

- Az Országház épülete: az épület kinézete és az Országgyűlés feladatai
- A Kúria épülete: az épület kinézete és a Kúria feladata
- Az Agrárminisztérium épülete: az épület kinézete és az 1956-os sortűz
- Az Összetartozás Emlékhelye: az emlékmű kinézete és a trianoni béke
- Tisza István szobra: a szobor kinézete és Tisza István pályája

Helyszíni kvíz / Tudáspróba

Most kiderül, mire emlékeztek a bevezető órán tanultakból és a helyszínen látottakból! Válasszátok ki a helyes megoldást!

1. Milyen állatok díszítik Tisza István szobrának tetejét?

A) Turul és ló	B) Oroszlán és kígyó	C) Farkas és sas	D) Kutya és macska
----------------	----------------------	------------------	--------------------

2. Melyik szobor talpazatán látható Ferenc József koronázásának domborműve?

A) Rákóczi Ferenc	B) Kossuth Lajos	C) Andrássy Gyula	D) Tisza István
-------------------	------------------	-------------------	-----------------

3. Mit jelképez az Összetartozás Emlékhelyén az örökláng körüli meghasadt gránit tömb?

A) a szétszakított országot	B) a világháború pusztítását	C) a megszünt dik-tatúrát	D) a természet erőit
-----------------------------	------------------------------	---------------------------	----------------------

4. Melyik verssor olvasható József Attila szobrának talpazatán?

A) „A rakodópart alsó kövén ültem, néztem, hogy úszik el a dinnyehéj.”	B) „Én egész népe-met fogom, nem kö-zépiskolás fokon, ta-nítani!”	C) „Jöjj el, szabad-ság! Te szülj nekem rendet, jó szóval ok-tasd, játszani is en-gedd szép, komoly fiadat!”	D) „Mintha szívem-ből folyt volna tova, zavaros, bölcs és nagy volt a Duna.”
--	---	--	--

5. Melyik magyar miniszterelnöknek nincsen szobra a Kossuth téren?

A) Andrássy Gyula	B) Tisza István	C) Batthyány Lajos	D) Nagy Imre
-------------------	-----------------	--------------------	--------------

6. Mit tart a két kezében a Kúria épületének tetején látható fogathajtó géniusz?

A) sarlót és kalapá-csot	B) könyvet és kardot	C) fáklyát és pálma-ágot	D) lándzsát és ko-szorút
--------------------------	----------------------	--------------------------	--------------------------

7. Mely települések nevei szerepelnek az összetartozás Emlékhelyén?

A) az elcsatolt tele-pülések	B) a történelmi Ma-gyarország összes települése	C) a trianoni Ma-gyarországon ma-radt települések	D) a második világ-háború előtt és alatt ideiglenesen vissza-szerzett települések
------------------------------	---	---	---

8. Melyik két történelmi személy szobra lovasszobor?

A) Kossuth és Tisza	B) Rákóczi és Kossuth	C) Rákóczi és Andrássy	D) Andrássy és Tisza
---------------------	-----------------------	------------------------	----------------------

9. Milyen dombormű látható Nagyatádi Szabó István szobrának talpázatán?

A) Nagyatádi kezefog Bethlen István miniszterelnökkel	B) Nagyatádi földet oszt a parasztoknak	C) Nagyatádi beszédet mond az Országgyűlésben	D) Nagyatádi egy könyvet tart a kezében
---	---	---	---

10. Melyik emlékmű része a sárkányölő szobra?

A) Tisza István	B) Összetartozás Emlékhelye	C) Kossuth-szoborcsoport	D) 1918-19-es vértanúk
-----------------	-----------------------------	--------------------------	------------------------

11. Mi egyezik meg az Országház két üléstermében?

A) a miniszterek ülőhelyei	B) a technikai felszereltség	C) a képviselői helyek száma	D) az elnöki pulpust övező festmények
----------------------------	------------------------------	------------------------------	---------------------------------------

12. Milyen nyelvű feliratok tartoznak a holokauszt áldozatainak emlékművéhez?

A) magyar, német, angol	B) csak magyar	C) magyar, angol, héber	D) magyar, angol, orosz
-------------------------	----------------	-------------------------	-------------------------

13. Mit ábrázolnak az országházi társalgók szobrai?

A) magyar uralkodókat	B) a képviselők számára fontos éreynyeiket	C) foglalkozásokat	D) az Országgyűlés korábbi elnökeit
-----------------------	--	--------------------	-------------------------------------

14. Hány kilogramm aranyat használtak fel nagyságrendileg az Országház díszítéséhez?

A) 4	B) 40	C) 400	D) 4000
------	-------	--------	---------

15. Melyik szobor áll a téren felállítása óta változatlan helyen?

A) Kossuth-szoborcsoport	B) Rákóczi-szobor	C) Tisza-szobor	D) Andrássy-szobor
--------------------------	-------------------	-----------------	--------------------

16. Melyik hatalmi ághoz vagy ágakhoz tartozó épület áll a Kossuth téren?

A) csak a törvényhozáshoz	B) a törvényhozáshoz és a bírászkodáshoz	C) a törvényhozáshoz és a végrehajtáshoz	D) mindháromhoz
---------------------------	--	--	-----------------

17. Miért építettek az Országháznak két hatalmas üléstermet a két szárnyában?

A) az egyikben ülésezett az Országgyűlés, a másikban a kormány	B) az egyikben a magyar, a másikban a néha idelátogató osztrák Országgyűlés ülésezett	C) az egyikben a képviselőház a másikban a főrendiház ülésezett	D) az egyikben ülésezett az Országgyűlés, a másikat eleve konferenciateremnek szánták
--	---	---	---

18. Hányszor kiáltották ki a köztársaságot a Kossuth téren?

A) kétszer: 1918-ban és 1989-ben	B) háromszor: 1918-ban, 1946-ban és 1989-ben	C) egyszer: 1989-ben	D) kétszer: 1946-ban és 1989-ben
----------------------------------	--	----------------------	----------------------------------

19. Hány történelmi tragédiának van emléke a Kossuth téren?

A) Egynek: Trianon	B) Kettőnek: Trianon és 1956	C) Háromnak: Trianon, holokauszt és 1956	D) Négynek: a Tanácsköztársaság, Trianon, holokauszt és 1956
--------------------	------------------------------	--	--

20. Mikor dördült el a végzetes sortűz a Kossuth-téren?

A) 1956. október 23-án a forradalom kitörésekor	B) 1956. október 25-én a Parlament előtti tüntetésen	C) 1956. november 4-én a meginduló szovjet támadáskor	D) 1957. március 15-én a forradalomról való megemlékezésen
---	--	---	--

21. Az Országház neogótikus stílusban épült. Melyik eleme nem létezett a középkori gótikában?

A) a sok kis torony, mert a gótikus épületek általában alacsonyok	B) a hatalmas ablakok, mert a gótikus épületeknek csak szűk, lőrészzerű ablakai voltak	C) a kupola, mert azt csak a reneszánsz korban kezdték újra használni	D) az épületet díszítő szobrok, mert a gótikus épület mindig dísztelenek voltak
---	--	---	---

22. Mit jelent a Rákóczi-szobor talapzatán olvasható „Cum Deo pro Patria et Libertate” felirat?

A) „Istennel a hazáért és a szabadságért”	B) „Szabadság, egyenlőség, testvériség”	C) „Esküszünk, hogy rabok tovább nem leszünk”	D) „Éljen a dolgozó nép”
---	---	---	--------------------------

23. Mi a különlegessége a Kossuth-szoborcsoport elrendezésének?

A) hiányzik róla Széchenyi	B) Kossuth a főalak, pedig Batthyány volt a miniszterelnök	C) egyenruhában és karddal ábrázolja az összes alakot	D) az alakok párosával állnak, kivéve az „áruló” Görgeyt
----------------------------	--	---	--

24. Mit őriznek jelenleg az Országház Kupolacsarnokában?

A) az Aranybullát	B) az Alaptörvényt	C) Kossuth jelképes sírját	D) a koronázási jelvényeket
-------------------	--------------------	----------------------------	-----------------------------

25. Hogyan nevezik jelképesen a Kossuth teret?

A) Budapest főtere	B) a nemzet főtere	C) az emlékek parkja	D) a szabadság tere
--------------------	--------------------	----------------------	---------------------

Drámapedagógia

1. csoport: Sortűz 1956-ban

Ebben a feladatban egy, a Kossuth téren történt fontos esemény szereplőivé váltok. Játsszátok el, mutassátok be a többieknek!

- A már kialakult csoportokban dolgozzatok tovább! Minden csoport kapott már egy történelmi eseményt, annak leírását és a hozzá tartozó szerepkártyákat.
- Osszátok ki a szerepeket! Nem kell feltétlenül minden csoporttagnak szerepelnie, lehetnek a „tömeg” részei vagy csak az előkészületekben segítenek. Ha nem vagytok elegenden, nem kell minden szerepet kiosztani, találjátok ki, hogy a jelenet melyik részét adjátok elő!
- Találjátok ki a bemutatótok formáját! Rövid szöveges jelenet lesz: párbeszéd vagy vita két szereplő között, esetleg a tömeghez intézett beszéd? Mozgásos jelenet lesz: eljártsszátok a felvonulást, a harcot, vagy amit éppen a jelenet megkövetel? Élőképet készítetek: beálltok egy előre megtervezett, kifejező, hatásos pózba?
- Készüljete fel az előadásra! Írjátok meg az elhangzó rövid szövegeket, ha lesznek! Találjátok ki a mozgást, a mozdulatokat, a pózokat! Sokat dob az előadáson, ha egy tömegjelenethez készítetek hordozható táblákat feliratokkal, követelésekkel. Megpróbálhatjátok az öltözékekkel is kifejezni a kor hangulatát.
- Mutassátok be a többi csoportnak az alkotásotokat! Ne áruljátok el, miről van szó, azt nekik kell kitalálniuk!

Sortűz 1956-ban

1956-ban a kommunista diktatúra és a szovjet megszállás ellen forradalom tört ki Magyarországon. Október 23-án az egyetemista fiatalok kezdtek el tüntetni, ez szélesedett forradalommá. Másnap szovjet utasításra a kommunista vezetés Nagy Imrét nevezet ki miniszterelnöknek. Ő ugyan szintén kommunista politikus volt, de korábban már megpróbálta a diktatúra szörnyűségeit enyhíteni. Most azonban a forradalmárokat ellenségnek nevezte és jóváhagyta, hogy szovjet csapatok vonuljanak be Budapestre.

A csalódott emberek október 25-én az Országház előtt gyülekeztek. Az épületet szovjet tankok és magyar határőrkatonák védték. A tüntető tömeg küldöttséget választott, akik be akartak menni az Országgyűlésbe, átadni követeléseiket. Közben a tüntetők barátkozni kezdtek a szovjet katonákkal, virágot tettek a tankokra. Ekkor egy újabb tank jelent meg a tér déli oldalán. Máig nem tudni, hogy ez a szovjet tank, vagy a magyar határőrkatonák kezdték-e a lövöldözést. Így azt sem tudni, hogy mindez szándékos volt-e vagy véletlen. Az emberek az Agrárminisztérium árkádjai alatt kerestek menedéket.

Az áldozatok számát se lehet pontosan tudni. Név szerint is ismert több, mint hetven halott, de akár háromszázan is életüket veszíthették. Emléküket egy jelképes sír és az Agrárminisztérium falába illesztett golyók őrzik.

Szerepek

Küldöttségvezető: vezeti a tüntetőket, kezében a forradalmi követelések listája (szabad választásokat, ésszerű gazdálkodást, a szovjet csapatok kivonását, a nemzeti ünnepek és jelképek visszaállítását követelték). Be szeretne jutni az Országházba. Lelkesíti a tömeget vagy vitába keveredik az Országház őrzőivel, amiért nem engedik be.

Barátkozó tüntető és szovjet katona: a szovjet katona zavarodott, nem tudja, hogy mi történik, a téren lévők barátok vagy ellenségek. A tüntető virágot nyújt a katonának és barátkozni próbál.

Szovjet vagy magyar katonák: nagyon idegesek, feszültek, mígnem belelőnek a tömegbe

Tüntető tömeg: menekülni próbál a golyózáporban

2. csoport: A köztársaság kikiáltása 1989-ben

Ebben a feladatban egy, a Kossuth téren történt fontos esemény szereplőivé váltok. Játsszátok, el, mutassátok be a többieknek!

- A már kialakult csoportokban dolgozzatok tovább! Minden csoport kapott már egy történelmi eseményt, annak leírását és a hozzá tartozó szerepkártyákat.
- Osszátok ki a szerepeket! Nem kell feltétlenül minden csoporttagnak szerepelnie, lehetnek a „tömeg” részei vagy csak az előkészületekben segítenek. Ha nem vagytok elegenden, nem kell minden szerepet kiosztani, találjátok ki, hogy a jelenet melyik részét adjátok elő!
- Találjátok ki a bemutatótok formáját! Rövid szöveges jelenet lesz: párbeszéd vagy vita két szereplő között, esetleg a tömeghez intézett beszéd? Mozgásos jelenet lesz: eljátsszátok a felvonulást, a harcot, vagy amit éppen a jelenet megkövetel? Élőképet készítenek: beálltok egy előre megtervezett, kifejező, hatásos pózba?
- Készüljete fel az előadásra! Írjátok meg az elhangzó rövid szövegeket, ha lesznek! Találjátok ki a mozgást, a mozdulatokat, a pózokat! Sokat dob az előadáson, ha egy tömegjelenethez készítenek hordozható táblákat feliratokkal, követelésekkel. Megpróbálhatjátok az öltözékekkel is kifejezni a kor hangulatát.
- Mutassátok be a többi csoportnak az alkotásotokat! Ne áruljátok el, miről van szó, azt nekik kell kitalálniuk!

A köztársaság kikiáltása 1989-ben

A hidegháború elvesztése, a gazdasági nehézségek és Gorbacsov reformjai világossá tették, hogy a kommunista diktatúra már nem fenntartható. Magyarországon is ellenzéki pártok szerveződtek. A kommunista hatalom, az MSZMP 1989 nyarán tárgyalásokat kezdett az ellenzékkel a Nemzeti Kerekasztal keretében. Ennek eredményeképpen került sor a békés rendszerváltoztatásra. Helyreállították a többpártrendszert és elhatározták, hogy szabad választásokat tartanak.

Az események jelképes csúcspontja 1989. október 23-án a harmadik magyar köztársaság kikiáltása volt (korábban 1918-ban és 1946-ban kiáltottak ki Magyarországon köztársaságot). Az 1956-os forradalom évfordulóján az Országház előtt összegyűlt tömeg előtt Szűrös Mátyás, az Országgyűlés akkor – még kommunista – elnöke ideiglenes köztársasági elnöként ezt mondta: „Ünnepélyesen bejelentem, hogy [...] a mai naptól, 1989. október 23-tól, országunk államformája és neve: Magyar Köztársaság.”

Szerepek

Szűrös Mátyás: az Országház erkélyéről tartja beszédét. Ha szöveges jelenetet adtok elő, akkor feltétlenül szerepeljen benne az idézett mondat!

ünneplő tömeg: magyar zászlókat és a rendszerváltoztatást ünneplő vagy ellenzéki követeléseket megfogalmazó táblákat tart, a köztársaság kikiáltását hangosan megjelenti

3. csoport: Merényletkíséret Tisza István ellen

Ebben a feladatban egy, a Kossuth téren történt fontos esemény szereplőivé váltok. Játsszátok, el, mutassátok be a többieknek!

- A már kialakult csoportokban dolgozzatok tovább! Minden csoport kapott már egy történelmi eseményt, annak leírását és a hozzá tartozó szerepkártyákat.
- Osszátok ki a szerepeket! Nem kell feltétlenül minden csoporttagnak szerepelnie, lehetnek a „tömeg” részei vagy csak az előkészületekben segítenek. Ha nem vagytok elegenden, nem kell minden szerepet kiosztani, találjátok ki, hogy a jelenet melyik részét adjátok elő!
- Találjátok ki a bemutatótok formáját! Rövid szöveges jelenet lesz: párbeszéd vagy vita két szereplő között, esetleg a tömeghez intézett beszéd? Mozgásos jelenet lesz: eljuttátok a felvonulást, a harcot, vagy amit éppen a jelenet megkövetel? Élőképet készítetek: beálltok egy előre megtervezett, kifejező, hatásos pózba?
- Készüljete fel az előadásra! Írjátok meg az elhangzó rövid szövegeket, ha lesznek! Találjátok ki a mozgást, a mozdulatokat, a pózokat! Sokat dob az előadáson, ha egy tömegjelenethez készítetek hordozható táblákat feliratokkal, követelésekkel. Megpróbálhatjátok az öltözékekkel is kifejezni a kor hangulatát.
- Mutassátok be a többi csoportnak az alkotásotokat! Ne áruljátok el, miről van szó, azt nekik kell kitalálniuk!

Merényletkíséret Tisza István ellen (1918. október 16.)

Gróf Tisza István a dualizmus kori Magyarország legjelentősebb miniszterelnökének, Tisza Kálmánnak volt a fia. Maga is kétszer volt miniszterelnök 1903–1905, illetve 1913–1917 között. Bár ő ellenezte a legtávolabbi az első világháború kitörését jelentő hadüzenetet Szerbiának, mégis sokak szemében ő volt felelős a bekövetkező vérontásért. 1917-ben az Országgyűlésben beismerte a háború elvesztését és lemondott.

Összesen négy merényletet kíséreltek meg ellene, a negyedik halálos volt. Először 1917-ben egy hölgy akarta lelőni, de Tisza lemondása miatt elállt a tervétől. Másodszer szintén 1917-ben egy katonatiszt lőtt rá, de nem talált. Harmadszorra 1918-ban egy fiatal kommunista próbálta megölni, de a fegyver nem sült el. Negyedszerre szintén 1918-ban három ismeretlen katona a lakásában agyonlőtte.

Nektek a harmadik merényletet kell eljátszanotok. Lékai Jánosnak, a merénylőnek Korvin Ottó kommunista vezető adott pisztolyt, ezzel várakozott az Országház előtt. Mivel nem értett a fegyverekhez, az előre kibiztosított pisztolyt újra biztosította, így az nem sült el, amikor lőni próbált vele. A pisztolyt Tisza vagy mások szerint a sofőrje kicsavart a kezéből, a merénylőt pedig a rendőrség elfogta.

Szerepek

Korvin Ottó: kommunista vezető, pisztolyt ad a merénylőnek, Lékai Jánosnak
Lékai János: a pisztolyt zsebre téve az Országháznál várakozik, majd Tiszát meglátva előhúzza a fegyvert, biztosítja – abban a hiszemben, hogy kibiztosítja –, majd lőni próbál vele. Miután ez nem sikerült, a pisztolyt kicsavarják a kezéből és leteperik.
Tisza István: kilép az Országházból, az autója felé indul, amikor a merénylet történik. Kicsavarja a merénylő kezéből a fegyvert.

rendőrök: a merényletet látva odasietnek és leteperik a merénylőt

4. csoport: Forradalom és ellenforradalom

Ebben a feladatban egy, a Kossuth téren történt fontos esemény szereplőivé váltok. Játsszátok, el, mutassátok be a többieknek!

- A már kialakult csoportokban dolgozzatok tovább! Minden csoport kapott már egy történelmi eseményt, annak leírását és a hozzá tartozó szerepkártyákat.
- A Ti csoportotok különlegessége, hogy kettő, egymásra felelő eseményt kaptatok. Próbáljátok meg a kettőt egyszerre, egymás mellé helyezve, egymás ellentéteiként bemutatni!
- Osszátok ki a szerepeket! Nem kell feltétlenül minden csoporttagnak szerepelnie, lehetnek a „tömeg” részei vagy csak az előkészületekben segítenek. Ha nem vagytok elegenden, nem kell minden szerepet kiosztani, találjátok ki, hogy a jelenet melyik részét adjátok elő!
- Találjátok ki a bemutatótok formáját! Rövid szöveges jelenet lesz: párbeszéd vagy vita két szereplő között, esetleg a tömeghez intézett beszéd? Mozgásos jelenet lesz: eljuttatjátok a felvonulást, a harcot, vagy amit éppen a jelenet megkövetel? Élőképet készítetek: beálltok egy előre megtervezett, kifejező, hatásos pózba?
- Készüljete fel az előadásra! Írjátok meg az elhangzó rövid szövegeket, ha lesznek! Találjátok ki a mozgást, a mozdulatokat, a pózokat! Sokat dob az előadáson, ha egy tömegjelenethez készítetek hordozható táblákat feliratokkal, követelésekkel. Megpróbálhatjátok az öltözékekkel is kifejezni a kor hangulatát.
- Mutassátok be a többi csoportnak az alkotásokat! Ne áruljátok el, miről van szó, azt nekik kell kitalálniuk!

Forradalom és ellenforradalom: a népköztársaság kikiáltása 1918. november 16-án és Horthy bevonulása 1919. november 16-án

Az első világháború elhúzódása és a várható vereség miatt számos országban, így Magyarországon is forradalom tört ki. 1918. október 30-31-én zajlott az őszirózsás forradalom: parancsot megtagadó katonák megszállták Budapest fontosabb pontjait. IV. Károly király nevében József főherceg kinevezte gróf Károlyi Mihályt, az addig ellenzéki Függetlenségi Párt vezetőjét miniszterelnöknek. A király lemondott. November 16-án az Országgyűlés feloszlatta magát, Károlyi pedig a képviselők előtt, majd a téren összegyűlt tömeg előtt is bejelentette a népköztársaság kikiáltását. A tömeg nemzetiszínű és vörös zászlókat tartott.

A népköztársaság demokratikus kísérletéből a Tanácsköztársaság kommunista diktatúrája alakult ki. Ez azonban a belső elégedetlenség, és a külső, főleg román támadás miatt 1919. augusztus 1-én összeomlott. Budapestet előbb a román hadsereg szállta meg és rabolta ki. Majd miután a győztes nagyhatalmak kivonulásra szólították fel, Horthy Miklós ellenforradalmi nemzeti hadserege vonult be. A Parlament előtt Horthy beszédet mondott. A tömeg nemzetiszínű és fehér zászlókat tartott, az Országház falára hatalmas aranykeresztet erősítettek.

Szerepek

Károlyi Mihály: beszédében a népköztársaság kikiáltásáról, a forradalom győzelméről beszélt.

Horthy Miklós: beszédében az összefogásról, a keresztény erkölcsök helyreállításáról és a forradalmi „méreg” kiirtásáról beszélt.

ünneplő tömeg mindkét oldalon: Károlyi, illetve Horthyt éljenzik, „Éljen a népköztársaság”, illetve „Magyar feltámadás” táblákat tartanak

5. csoport: A Kossuth-híd avatása

Ebben a feladatban egy, a Kossuth téren történt fontos esemény szereplőivé váltok. Játsszátok, el, mutassátok be a többieknek!

- A már kialakult csoportokban dolgozzatok tovább! Minden csoport kapott már egy történelmi eseményt, annak leírását és a hozzá tartozó szerepkártyákat.
- Osszátok ki a szerepeket! Nem kell feltétlenül minden csoporttagnak szerepelnie, lehetnek a „tömeg” részei vagy csak az előkészületekben segítenek. Ha nem vagytok elegenden, nem kell minden szerepet kiosztani, találjátok ki, hogy a jelenet melyik részét adjátok elő!
- Találjátok ki a bemutatótok formáját! Rövid szöveges jelenet lesz: párbeszéd vagy vita két szereplő között, esetleg a tömeghez intézett beszéd? Mozgásos jelenet lesz: eljátsszátok a felvonulást, a harcot, vagy amit éppen a jelenet megkövetel? Élőképet készítenek: beálltok egy előre megtervezett, kifejező, hatásos pózba?
- Készüljete fel az előadásra! Írjátok meg az elhangzó rövid szövegeket, ha lesznek! Találjátok ki a mozgást, a mozdulatokat, a pózokat! Sokat dob az előadáson, ha egy tömegjelenethez készítenek hordozható táblákat feliratokkal, követelésekkel. Megpróbálhatjátok az öltözékekkel is kifejezni a kor hangulatát.
- Mutassátok be a többi csoportnak az alkotásotokat! Ne áruljátok el, miről van szó, azt nekik kell kitalálniuk!

A Kossuth-híd avatása 1946. január 18-án

A második világháborúban, Budapest ostroma során az összes Duna-híd elpusztult: a visszavonuló német és magyar csapatok felrobbantották. A háború végével az egyik legfontosabb feladat az újjáépítés, azon belül a közlekedés helyreállítása volt. A gazdasági mellett ennek politikai jelentősége is volt. A szovjetek által támogatott Kommunista Párt igyekezett az újjáépítéssel népszerűsége szert tenni, bizonyítani az állami tervezés felsőbbrendűségét és hatékonyságát.

Mivel a korábbi hidak újjáépítése bonyolultabb volt, először egy ideiglenes híd építését határozták el. Ennek helyszíne lett a Kossuth tér, így magát a hidat is Kossuth-hídnak nevezték el. Csak tíz hónapig működött, utána a többi híd helyreállításával lebontották. A híd avatásán Tildy Zoltán kisgazdapárti miniszterelnök mellett Gerő Ernő kommunista közlekedési miniszter is beszélt, valamint egy hídépítőmunkás.

Szerepek

Gerő Ernő: beszédében a hídépítőmunkásokat példaképnek nevezi, így kell a dolgozó népnek az országot újjáépíteni

Horváth Lajos hídépítőmunkás: válaszbeszédében ígéretet tesz a munkások nevében, hogy újjáépítenek egy boldogabb Magyarországot

tömeg: vörös zászlókat és KMP feliratú táblákat hordoz, megéljenzi a szónokokat

Tanórai utófeldolgozás

Feladatlap

1. A feladat az Országház építéséhez kapcsolódik.

Oldd meg a feladatokat a forrás és ismereteid segítségével!

„A Fővárosi Közmunkák Tanácsa maga részéről határozottan [...] a Tömő teret ajánlja az Országház elhelyezésére, s valóban a körülmények megfontolása után, a választás alig eshetik másra, mint ezen telektömbre. Ezen telektömb ugyanis, mint említve volt, egészen szabadon áll, 4 elég nyugalmas utca által van határolva, szabad kilátással bír a Dunára s azonkívül egyik oldalán park fog elterülni, mely szintén üdülést és friss levegőt fog szolgáltatni. Így tehát ezen telek úgy kényelmi és egészségi tekintetben, mint a nyugodtabb munkálkodhatóság szempontjából, minden igénynek megfelel. [...]

Azon előnyöknél fogva, melyeket ily rendeltetésű épületeknél a folyó mentén való fekvés nyújt, más államok fővárosaiban is a törvényhozó testületek számára szánt épületeket a folyók mellé igyekeztek elhelyezni, mint Londonban, Párizsban stb. [...]

A Tömő tér környéke mostanában meglehetősen elhagyott; de ha az állandó Országháznak odaépítése elhatározatná, nagyon valószínű, hogy akkora, mire az Országház elkészül, a mostan elhagyott puszta telkeken díszes házsorok fognának emelkedni; annyival is inkább, amennyiben ez esetben ezen vidékre egy-két kormányhivatalt is el lehetne helyezni. Az Országháznak a Tömő térre való építésének tehát még azon közvetett előnye is lenne, hogy a [...] telkek, melyek részben az állam tulajdonát képezik, gyorsabban és előnyösebb feltételek mellett értékesíthetnének.” (1880/LVIII. törvény)

Válaszd ki az állítások helyes befejezését! Karikázd be a sorszámát!

a) Az Országház helyének kiválasztásánál fontos szempont volt, hogy ...

1. forgalmas, jól megközelíthető helyen épüljön.
2. nyugodt, zöld környezetben épüljön.
3. a már meglévő középületek közelében épüljön.

b) Az Országház építésének hatására fel fognak menni a környékbeli telekárak, ...

1. ami sajnos az építés drágulását eredményezi.
2. ami miatt azokat senki nem fogja megvenni, így ott parkot kell létesíteni.
3. amiket eladva az államnak jelentős haszna származhat.

c) Az Országház kiválasztott helyszínének előnye, hogy ...

1. az épület Budáról is jól látható lesz és ezzel szebbé teszi a városképet.
2. az teljesen egyedi megoldás, nem hasonlít más országok parlamentjeinek elhelyezésére.
3. mind hajóval, mind vasúton közvetlenül megközelíthető lesz.

d) Nevezd meg két, valóban elkészült épületet, amelyre a szöveg aláhúzott része utalhat!

.....

**2. A feladat az 1956-os forradalomhoz kapcsolódik.
Oldd meg a feladatokat a forrás és ismereteid segítségével!**

„Az én látószögemből a ballonkabátos fiú volt az első halott. Azokban a percekben kezdtük elhinni, hogy itt nem ijesztgetnek: itt minket halomra gyilkolnak. [...] Belehasított a levegőbe a három szólam: egy mély, egy középfekvésű és egy élesen vijjogó hang, leugrottunk a tankról. Akik hátrább állnak, a szobor és a bokrok felé szaladnak. Az első sorok az épülethez rohannak, de nem nyitják meg a kaput, ott hálnak meg sorra, az egyik fiú gurul két foknyit a lépcsőn, amelyre mindenféle cifra alkalmakkor piros szőnyeget terítenek, de azt a másféle pirosat úgyszem fed el soha semmi, sokan életben is maradhattak a legelsőők közül, mert az emberi test jó fedezék, régóta tudjuk ezt. A tank oldalához szorulunk négyen. Egy nő bemászott a tank alá. Húszéves volt, harmincéves? Nem tudom. Összebújunk, minél kisebb halomba. Fölhajtom a galléromat, a mozdulat megnyugtat, mintha bármitől is megvédhetne az a gallér.” (Beke Kata visszaemlékezése)

a) Melyik napon történtek a leírt események?

.....

b) Miért tartózkodtak a szovjet tankon, illetve a tank mellett a tüntetők?

.....
.....

c) Melyik épület lépcsőjéről van szó a szövegben? Válaszodat indokold is!

.....
.....

**d) Mi lehetett az oka annak, hogy a szovjet tankon tartózkodó tüntetőkre lőttek? Kari-
kázd be a helyes válasz sorszámát!**

1. Felfegyverzett forradalmárok lőttek, szándékuk szerint a szovjet katonákra.
2. Szovjet vagy magyar katonák lőttek, mert azt hitték, hogy a tank átállt vagy a tüntetők elfoglalták.
3. A tankból kimászó szovjet katonák lőttek, mert támadóknak vélték a tüntetőket.

e) Melyik szoborról lehet szó a szöveg aláhúzott részében? Nevezd meg, kit ábrázol!

.....

**3. A feladat a Kossuth-szoborcsoporthoz kapcsolódik.
Oldd meg a feladatokat a forrás és ismereteid segítségével!**

„1952-ben, felállítása után alig 27 évvel a most újra felavatott kompozíció helyére új szoborcsoport került. Az új szobor kiírására készült pályázat szövege szerint a „búval teli figura helyett inkább az agitátor, prekommunista néptribun alakja lenne kívánatos”. A cél érdekében 1951-ben létre is hoztak egy kormánybizottságot, amelynek döntése érdekében Kisfaludi Strobl Zsigmond, Kocsis András és Ungvári Lajos pályázata nyert. Az eredeti szobor alkotójánál csak 10 évvel fiatalabb művész, Strobl, ekkor az új rendszer számára felkapott művész lett. Ő készítette a Gellért-hegyen a Szabadságszobrot, sőt 1949-ben Sztálin születésnapjára

készített szoborcsoportja mai napig a Puskin Múzeum gyűjteményében van. Kisfaludi Strobl azonban már Horvay szobrának felállításakor, 1925 óta a képzőművészeti főiskola rendes tanára volt, mely pozícióját 1960-ig, megszakítás nélkül őrizte meg. Az általa készített (rég) új Kossuth Lajos-emlékmű balatonalmádi vöröskőből készült talapzata kb. 15 méter hosszú volt. A főalak, Kisfaludi Strobl Zsigmond munkája 5 méter magas volt, a 4 méter magas mellékalakokat – parasztasszony gyerekekkel, levett süvegű paraszt, katona, munkás fegyverrel, diák karddal, csikós bő gatyában, fegyverrel – kollégái mintázták meg. Ez a szoborcsoport közelebb állt a kommunista ideológiához, amit a munkás-paraszt szövetség és a dolgozó értelmiség összefogása jelentett a mellékalakok képében, de megformálása is, az 1927-es (igazából 1906-os) kompozíció neobarokkos-szecessziós megoldásai helyett a korszak neoklasszicista-szocreál formai megoldásait alkalmazta. Kossuth előremutató testtartása például kifejezetten a korabeli Sztálin szobrokra volt egyértelmű utalás csakúgy, mint a lendületes "optimista" kompozíciós elemek." (Szilágyi András újságcikke, 2015)

a) Párosítsd a szövegben szereplő kifejezéseket a meghatározásokhoz! Írd a kifejezések sorszámát a táblázat megfelelő mezőibe!

1. kompozíció	2. agitátor	3. prekommunista	4. néptribun(us)
5. ideológia	6. szocreál (szocialista realista)		

Meghatározás	Kifejezés sorszám
Eredetileg egy római tisztség, az egyszerű nép (plebejusok) képviselője, később átvitt értelemben a nép szószólója.	
A fennálló rend elleni lázadásra buzdító szónok.	
Kommunista művészeti irányzat, amely életszerűen ábrázolja az alakokat, de az elrendezéssel a kommunista eszmét akarja kifejezni.	
Szobron vagy festményen az egyes elemek olyan elrendezése, ami valamilyen fontos érzést, gondolatot fejez ki.	
Egy politikai irányzat eszméinek, gondolatainak rendszere.	
A kommunista eszmék megjelenése előtt élő, ám a későbbi eszme előfutárának tartható, forradalmár.	

b) Fogalmazd meg saját szavaiddal röviden, miért cserélték vissza 2015-ben a Kossuth-szoborcsoportot!

.....
